Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 86 (6. 875) ◉ 1989 йил 14 апрель, жума ◉ Баҳоси 3 тийин

Ҳозирги даврда КПССнинг аграр сиёсати —

Бугун Тошкентда ўтаётган ягона сиёсий кун шу мавзуга бағишланган.

Тонгги газеталарда

⊙ «Қишлоқни социал ривожлантириш программаси тўғрисида» СССР Министрлар Советининг 1989 йил 5 апрелдаги қарори эълон қилинган.

⊙ Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат академик катта театрида бўлиб ўтган байрам кечаси билан халқ талантлари III Бутуниттифоқ фестивали доирасида ўтган. Ўзбекистон ва Тожикистон ҳаваскор артистларининг ўзаро учрашувлари ниҳоясига етди. Тантанали кечада республика партия ва ҳукумат раҳбарлари ҳозир бўлдилар.

⊙ Афғонистондаги воқеалар муносабати билан Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Ўзбекистон республика комитетининг баёноти берилган.

«ҚИЗИЛ ШАНБАЛИК» ТЎЛҚИНИДА

Беш йиллик фондига

«Шарқ гули» бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмаси цехлари шанбалик кунида тежалган электр энергияси ҳисобига ишлайди. 1510 нафар ишчи меҳнат байрамини иш жойида тикув дастгоҳлари олдида ўтказишади. Шу куни 127 минг сўмлик маҳсулот тайёрланади.

Ишчилар меҳнат унумдорлигини энг юқори даражага кўтаришга қарор қилдилар.

Тошкент шаҳар партия комитетининг II пленуми қарорлари қандай бажарилмоқда?

ОТАЛИҚ ЁРДАМИ КЎЛАМИ ОРТАДИ

Беруний кўчаси бўйлаб шаҳар маркази томон келаберишда йўл бўйидаги янги «Иссиқ нон» магазини беихтиёр киши эътиборини жалб этади. Эрта-ю кеч харидорларнинг қадами узилмайдиган бу жойга киришингиз биланоқ иссиққина нон ҳиди димоғингизга урилади. Ичкарида эса нонвойлар ўз маҳсулотларини пештахтага пешма-пеш етказиб бериш учун тиним билмай ишламоқдалар. Шаҳарликлар дастурхонини турли булочка ва иссиқ оби нон билан тўкин қилишга куч-ғайратларини сарф этишмоқда.

Илова: Ўн иккинчи беш йилликнинг ўтган даври мобайнида Октябрь районида 11 та озиқ-овқат магазини ишга туширилди. Ўзида оби-нон, булочка маҳсулотлари тайёрлайдиган цехи бўлган 3 та «иссиқ нон» магазини ҳамшаҳарларимизга хизмат кўрсата бошлади. Тошкент районида колхоз ва совхозларнинг фирма магазинлари пайдо бўлди. Саноат корхоналарида жами 1015 хўрандага мўлжалланган 11 та умумий овқатланиш шохобчаси фойдаланишга топширилди.

Бу озиқ-овқат таъминотини яхшилаш борасида қилинаётган ишларнинг бошланиши, холос. Олдинда эса ҳали муҳим вазифалар турибди. Уни қай даражада ҳал этиш аввало район партия, совет органларининг, жамоат ташкилотларининг ташаббускорлигига, актив фаолият кўрсатишларига боғлиқ. Шундай экан, бу муҳим социал-иқтисодий вазифага коммунистларнинг қўшаётган ҳиссалари нимадан иборат бўлаётир?

— Озиқ-овқат программасини амалга оширишга шунчаки ҳаракатнинг ўзи кифоя қилмайди, — дейди Октябрь район партия комитетининг ташкилий ишлар бўлими мудири Музаффар Жаъфарович Ҳамзабоев. — Бу умумхалқ ишида ҳар кимнинг ҳиссаси сезилмоғи керак. Ана шундагина истиқболли программанинг муваффақиятига шубҳа қолмайди. Унинг барча шартлари тўла бажарилади. Шу ўринда ҳақли савол туғилиши шубҳасиз: «шаҳарликда ер бўлмаса, жой бўлмаса, нима ҳам қила олардиʼ?». «Излаган имконият топади» — деган ажойиб ҳикмат бор. Бизда Озиқ-овқат программасининг бажарилишини таъминлашга хизмат қилувчи талайгина резервлар бор. Мисол учун шаҳарликларнинг қишлоққа ёрдамини олайлик. Бу «Ўроқ ва Болға» бузилмас иттифоқига садоқатнинг рамзигина эмас, балки истиқболдаги программани ҳал қилувчи ўзига хос восита ҳамдир. Биз ҳар йили қишлоқ меҳнаткашларига мададкор бўламиз. Минг-минглаб ишчилар, хизматчилар районимиз саноат корхоналарининг, қурилиш, алоқа ва транспорт ташкилотларининг вакиллари даладан дастлабки ҳосил йиғиштириб олинган кундан бошлаб кеч кузгача деҳқонлар хизматида бўлишади. Уларга беминнат кўмак берадилар. Тошкент шаҳар партия комитети II пленумининг қарорлари асосида кўрсатиладиган оталиқ ёрдамини яна ҳам кенгайтирмоқчимиз. Ана шу мақсадда районимиздаги 17 та ташкилот билан хўжаликлар ўртасида шартнома ишлаб чиқилган. Унинг шартларига мувофиқ ҳозирданоқ оталиғимиздаги колхоз ва совхозларда қўшимча иншоотлар, теплица хўжаликларини барпо этиш ишлари бошлаб юборилди. Бу йўл билан биз хўжаликларнинг иқтисодий қудратини оширишга яқиндан ёрдам берган бўламиз. Ўз вақтида улар ҳам саноат корхоналарини қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан таъминлаб борадилар.

Илова: 1989 йилдан 1995 йилгача 17 та корхонанинг ўз кучи билан оталиқдаги колхоз ва совхозларга кўрсатадиган ёрдами 860 минг сўмликни ташкил этади. Бошқача қилиб айтганда, район саноат корхоналари ва ташкилотлари томонидан 4 гектар майдонга теплица қурилади. 3,5 гектар теплица реконструкциядан чиқарилади. 200 бош қорамолга мўлжалланган бостирма ишга туширилади. Ўзбекистон ССР Қурилиш, Агросаноат ва Сув хўжалиги давлат комитетлари, «Матбуот», «Малика» ишлаб чиқариш бирлашмалари, партия ташкилотларининг ташаббуси билан амалга ошириладиган бу хайрли ишларнинг истиқболи катта. Ундан ҳам колхозчи манфаат кўради. Ўз ўрнида қилинган ёрдам учун хўжаликлар 1995 йилгача район меҳнаткашлари дастурхонига 670 тонна сабзавот маҳсулотлари, 285 тонна мева ва узум, 80 тоннадан ортиқ картошка етказиб берадилар.

Район аҳолисининг озиқ-овқат маҳсулотларига ўсиб бораётган эҳтиёжини қондириш масаласи партия, совет органлари томонидан кенг ўрганиб борилмоқда. Яқин йиллар ичида бу муаммони ҳал этишнинг кескин чоралари кўриб борилаяпти.

Ана шу мақсадда ишлаб чиқилган комплекс программа 1989—1995 йилларда районда моддий-техника базасини ривожлантириш ва озиқ-овқат таъминотини яхшилашга хизмат қилади. Программага мувофиқ ҳозир «Калинин» массивида 2 минг тонна сабзавот маҳсулотлари сақланадиган омбор қурилаяпти. Бу омбор келгусида ўзининг қайта ишлайдиган ва қадоқлайдиган цехларига ҳам эга бўлади. Озиқ-овқат магазинлари янги қурилишлар ҳисобига яна 14 тага кўпаяди. 8 та мева ва сабзавот магазини ишга туширилади. Ёпиқ бозорнинг 1—2 навбатлари топширилади. Ўн учинчи беш йилликка бориб эса умумий саҳни 103 минг квадрат метрли озиқ-овқат базаси барпо этилади.

Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини қондиришда корхона ва ташкилотларнинг вакиллари ҳам четда қолишаётгани йўқ. Баъзи бир йирик меҳнат коллективларидаги ёрдамчи хўжаликлардан олинаётган гўшт ва сут маҳсулотлари ишчилар билан биргаликда аҳоли дастурхонини ҳам безамоқда. «Ўзбекгидроэнергострой» тресті эндиликда ўзининг йирик ёрдамчи хўжалигига эга. Ундан ўтган йили 213 тонна сутли маҳсулотлар олинган эди. 113 тонна сабзавот, 210 тонна мева маҳсулотлари етиштирилганди. Бу йил ҳам трест коммунистлари, ишчи-хизматчилари муҳим соҳага эътиборни кучайтирмоқдалар. Ўзларида етиштириладиган озиқ-овқат маҳсулотларини кўпайтириш чораларини излашяпти. Райондаги «Средазуголь» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва республика радио трансляция узели ёрдамчи хўжаликларида ҳам ана шундай ишчанлик кайфияти ҳукм сурмоқда. Бу корхоналарнинг ёрдамчи хўжаликлардаги моддий-техника базаси йил сайин мустаҳкамланиб бораяпти. Гарчанд бу иш кўпчилик учун дарёдан томчи бўлса ҳам Озиқ-овқат программаси бажарилишида муҳим аҳамият касб этади. Агар бу ҳаракатда райондаги бошқа ташкилот ва муассасаларнинг фаол иштироки сезилганида эди ютуқларнинг салмоғи яна ҳам кўпайган бўларди.

Озиқ-овқат программасини бажаришда ўзларининг шахсий томорқаларига эга бўлган ишчи-хизматчилар ҳам четда қолишмайди. Уларга ажратилган участкалардан қандай фойдаланилаётганини район халқ контроли комитети назоратчилари ўрганиб чиқишмоқда. Ўтган йилга қадар бундай участкалар 159 гектарни ташкил этган бўлса, бу йилга келиб кўрсаткич яна 60 гектарга ошади. 1995 йилга бориб эса 675 гектарни ташкил этади. Бу билан 10227 оила ўзининг шаҳардан ташқаридаги участкасида мева ва сабзавот етиштирадиган бўлади. Бу маҳсулотларнинг ишчилар эҳтиёжидан ортгани кооператив нархда дўконларга чиқарилади.

Р. АҲМАДАЛИЕВ.

Қизил байроқли коллективлар

«УЗАГРОСАНТЕХГАЗМОНТАЖ» ТРЕСТИДА

Фоторепортаж

Бу трест коллективи 1988 йил Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғолиб чиқди.

Шу трестга қарашли 3-монтаж бошқармасида ўз ишининг усталари кўп. Виктор Кузнецов етакчилик қилаётган слесарь-сантехниклар комплекс бригадаси пешқадамлар сафида боряпти.

⊙ Валерий Толстогузов Афғонистонда ўз интернационал бурчини ўтаб, яна қурилишга қайтиб келди. У ҳозир бригаданинг фаол аъзоларидан биридир.

⊙ Шоҳидоят Азизов ва Игорь Кузьминларни ўз ишининг фидойилари дейишади. Улар ҳамиша план топшириқларини ошириб адо этмоқдалар.

⊙ Бригада етакчиси Виктор Кузнецов ишчиларга бош-қош; топшириқларнинг ўз вақтида бажарилиши билан биргаликда иш сифати тўғрисида ҳам жонкуярлик қилмоқда.

Т. Каримов фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР 12-КИРОВ САЙЛОВ ОКРУГИДАН ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИГА ДЕПУТАТ САЙЛОВИНИ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

«Ўзбекистон ССР Олий Советига сайлов тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг 57-моддасига мувофиқ Тошкент шаҳар 12-Киров сайлов округидан Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат сайлови 1989 йил 14 май, якшанба кунига тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси

М. ИБРОҲИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари.

Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1989 йил, 13 апрель.

НОМЗОДЛАР КЎРСАТИЛДИ

26 март куни бўлиб ўтган сайловларда халқ депутатлигига номзоди кўрсатилганларнинг бирортаси ҳам сайловчиларнинг кўпчилик овозини тўплай олмаган Тошкент шаҳрининг сайлов округларида қайта сайловларга тайёргарликнинг навбатдаги босқичи якунланди.

Таркибига Октябрь, Киров ва Собир Раҳимов районлари кирадиган 117-Тошкент — Октябрь миллий территориал сайлов округидан халқ депутатлигига 10 номзод: «Ўзбекгидроэнергострой» трестининг бошқарувчиси А. Эргашев, «Средазнефтегазстрой» қурилиш бирлашмаси бошлиғининг ўринбосари И. Бўриев, республика Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари С. Мадаминов, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг лаборатория мудири А. Пўлатов, В. И. Ленин номидаги ТошДУ катта ўқитувчилари В. Крючков ва М. Зоҳидов, трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг ҳайдовчиси Х. Рўзиев, «Зенит» заводи техника назорати бўлимининг бошлиғи А. Бортник, Тошкент автомобиль-йўл институти 4-курс студенти М. Азизов, «Советская культура» газетасининг Ўзбекистон ССРдаги ўз мухбири В. Ниёзматов кўрсатилдилар.

ЁН ҚЎШНИМ — ЖОН ҚЎШНИМ

ТОШКЕНТ ВА ЧИМКЕНТ ОБЛАСТЛАРИНИНГ МЕҲНАТКАШЛАРИ МУСТАҲКАМ ИҚТИСОДИЙ НЕГИЗГА ЭГА БЎЛГАН ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДАГИ ШАРТНОМАНИ ИШЛАБ ЧИҚДИЛАР

Ўзбек халқининг: «Бирлашган ўзар, бирлашмаган тўзар» деган мақоли бор. Қозоқ халқининг миллий достонларидан бирида ҳам худди шу маънодаги сатрларни ўқиш мумкин. Бу бежиз эмас, албатта. Ўзбеклар ва қозоқлар ери ерига туташ, суви сувига туташ, жондош-қондош қўшнилар ҳисобланишади. Улар ўз феъл-атворлари: меҳмондўстликлари, меҳнатсеварликлари, доимо бир-бирларига ёрдам беришга тайёр эканликлари билан жуда яқиндирлар.

Бу амалий ишларда ҳам неча бор тасдиқланган. Яқинда Тошкент областининг делегацияси қўшни Қозоғистонга сафар қилди. Сафардан мақсад амалий алоқаларни кенгайтириш, узоқ муддатга мўлжалланган, ўзаро фойдали ҳамкорлик программасини белгилаб олишдан иборат эди. Бизнинг вакилларимиз «Наврўз» баҳор байрамида қатнашдилар, Чимкент областининг партия, совет ва хўжалик органлари раҳбарлари билан ҳамкорлик истиқболларини муҳокама қилдилар.

— Ҳозир кўпчилик чет эл фирмалари билан қўшма корхоналар тузишга интилмоқда, — дейди Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мирқосимов. — Бу керакли, фойдали иш. Лекин афсуски, камдан-кам одамлар ўзларининг энг яқин қўшнилари билан мустаҳкам алоқа ўрнатишга интиляптилар. Ахир қўшнилар билан яқин муносабатда бўлиш жуда фойдали. Мен олдиндан нима бўлишини айтмоқчи эмасман, лекин Чимкент областига сафаримиз яқин орада баракали самара беришига ишонаман. Кўплаб учрашувларда тенглик асосида иқтисодий имкониятларимизни мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилди.

Ҳар томонлама салмоқлаб кўрилган ва ўйланган фикрларимиз амалга ошиши табиий. Режаларимиз Тошкент аҳолисига ҳам, Чимкент аҳолисига ҳам жуда катта фойда келтиради. Хўш, қўшниларимиз ўз куч-ғайратларини нимага сарфламоқчилар?

Шартномада қўшма корхоналарни тузишга алоҳида эътибор берилди. Ана шундай корхоналардан бири — ғаллачилик корхонаси чорвачилик озуқа базасини жиддий равишда мустаҳкамлаши мумкин. Бошқа бир корхона эса эртанги сабзавот ва картошка етиштиришга ихтисослашади. Почапўстинлар тикишни йўлга қўйиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш юзасидан областлараро корхоналарни ташкил этишнинг ажойиб имкониятлари бор. Табиийки, ҳамкорлик орбитасига қурилиш индустрияси, йўл қурилиши, савдо-сотиқ корхоналари ҳам жалб этилади.

Бундай ҳамкорликда тенглик асосий принцип бўлиб, у томонларнинг қўшган ҳиссасига қараб белгиланади. Ишлаб чиқарилган маҳсулот теппа-тенг бўлинади. Ўзбекистонликлар, масалан, Тошкент области корхоналарида енгил плёнкали теплицалар учун конструкциялар тайёрлаб беришни ўз зиммаларига оладилар, қўшниларни ғишт ишлаб чиқарадиган ускуналар билан таъминлайдилар, қозоғистонликларга қуйма буюмлар ишлаб чиқариш замонавий технологиясини ҳам берадилар. Табиийки, ҳозирги босқичда халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларининг ходимларининг, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарларининг кўп тер тўкишларига тўғри келади. Лекин барча сарф-харажатлар тезда қопланиб кетади. Бундай ҳамкорлик натижасида энг қисқа муддатларда икки область шаҳарларини ҳозир танқис бўлган моллар билан, даставвал озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш имконини беради.

Лекин халқимиз айтганидек, дўстлик нондек азиз. Қўшни областлар ўртасидаги шартномада маданият, санъат, соғлиқни сақлаш, халқ маорифи соҳаларида сифат жиҳатидан янги муносабатлар ўрнатиш кўзда тутилган. Қувончли ери шундаки, қўшниларимиз якунловчи ҳужжатга умумий мулоҳазалар, чиройли, лекин ҳеч қандай маънони билдирмайдиган ибораларни қўшмадилар.

Чимкент области территориясида кўп ўзбеклар яшайди. Тошкент областида қозоқлар ҳам анчагина. Бу ердаги мактабларда дарслар ўзбек тилида олиб борилади. Лекин ўқувчилар ва муаллимлар миллий тилда чиқарилган дарсликлар, методик қўлланмалар ва бошқа адабиётлар етишмаслигидан қийналишмоқда. Ана шу масала юзасидан ҳам келишиб олинди. Эндиликда область нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси бошқармалари бу энг муҳим масалани ўз назоратларига олдилар. Қўшниларимизнинг буюртмаси қисқа муддатларда бажарилади.

Спортчилар ва ёшлар делегацияларини ҳам мунтазам равишда бир-биримизга юбориб турадиган бўлдик, болалар ёзги таътил кунларида қўшни областдаги пионер лагерларида дам олишлари мумкин.

Ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани муҳокама қилиш чоғида шаҳарлар ва районлар ўртасида бевосита алоқалар ўрнатиш масалалари ҳам қараб чиқилди. Масалан, Тошкент шаҳрининг Фрунзе райони Чимкент областининг Дзержинский райони билан алоқа ўрнатади. Бу тасодифий эмас. Бу районларнинг территорияларида энг катта тўқимачилик комбинатлари жойлашган. Ҳамкасблар эса воситачиларнинг ёрдамисиз ўзлари тезроқ келишиб олишлари мумкин. Бошқа шаҳарлар ва районларнинг вакиллари ҳам худди шу йўлдан бордилар. Икки область вакилларининг эзгу ниятларидан хабар топган Қозоғистондаги Целиноград, Қизил Ўрда ва Жамбул областларининг, РСФСР Иркутск областининг вакиллари ҳам Чимкентга учрашувга келишди. Зеро бундай алоқалар эндигина йўлга қўйилмоқда ва бунда дўстларимиз тажрибаси яхши асқотади.

Л. ЛЕВИН,
ЎзТАГ мухбири.

Ўзбекистонда Иркутск области маданияти кунлари

Дили-дилига пайванд

СССР халқ артисти Зикир МУҲАММАДЖОНОВ ҳикоя қилади.

Бундан икки йил аввал Иркутск областида Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадаси бўлиб ўтганди. Иркутск халқи қаерга борсак, қаерда бўлсак, бизни зўр қувонч билан кутиб олди.

Иркутск тупроғини мен бахтли тупроқ деб атаган бўлардим. Негаки хонандаларимиз Хайрулла Лутфуллаев, Фарруҳ Зокиров, Ғуломжон Ёқубовларга «Ўзбекистон ССР халқ артисти» юксак унвони берилганини ўша ерда эшитгандик.

Иркутск областида бўлганимда кўп жойларни кўрдик. Мовий Байкал кўли соҳилида унинг мавжларидан узоқ вақт кўз узолмай тургандим. Кўлнинг шундоқ соҳилида очиқ ҳавода музей жойлашган. Музейда Байкал кўлидан олинган жами нарсалар экспонат сифатида қўйилган. Уларни кўриб Байкал эмас, Бойкўл экан деган фикрга келган бир мен эмасдим.

Иркутскда мен, албатта, санъатга эътибор бердим. Область драма театрида В. Дозорцевнинг «Сўнгги қабул» спектаклини томоша қилдим. Бу спектакль Ҳамза номли академик драма театримиз саҳнасида ҳам ўйналган. Театр айтишим мумкинки, жуда профессионал, актёрлар маҳоратига тан бермай илож йўқ.

Мени яна қувонтирган бир факт: областда бадиий ҳаваскорлик коллективларига эътибор ниҳоятда катта экан.

Алюминий заводида бўлдик. Ён-атрофидаги ям-яшил ўрмонзорлар қурий бошлабди. Табиатга катта озор етаётганидан дилим ғашланди.

Бугун иркутсклик санъаткор дўстларимизнинг Тошкентнинг муҳташам концерт залларида, маданият уйларида кўрсатаётган томошаларини завқ билан кўряпмиз. Уларнинг талантига офаринлар айтаяпмиз.

Дили-дилига, йўли-йўлига пайванд халқлар эканлигимизни мана шу декадаларимиз исботлаб турибди.

Китоблар саёҳатга чорлайди

«Иркутск диёри» китоблар кўргазмаси Шарқий Сибирнинг тарихи ва ҳозирги куни тўғрисида ҳикоя қилувчи бир ярим мингдан ортиқ китобни ўзида мужассам этган. Кўргазма А. Навоий номли Давлат халқ кутубхонасида очилди. Экспозициянинг еттита бўлими — Байкал бўйи ва Иркутск шаҳри бўйлаб ўзига хос саёҳатдир.

Виставка революциягача бўлган даврдаги ноёб нашрлар тўпланган «Иркутск — китобларда» бўлимидан бошланади. Бу китоблар 1686 йилда ўзининг расмий статусини олган Сибирдаги ана шу шаҳар билан таништиради. Россия ана шу шаҳар орқали яна шарққа — Тинч океанга чиқиш имкониятига эга бўлган эди.

Бўлимлардан бири бу ўлкаларга сургун қилинган декабристларнинг шу ердаги ҳаёти билан боғланган. Шарқий Сибирь китоб нашриёти босмадан чиқарган «Қутб юлдузи» туркумида С. Трубецкий, М. Лунин, В. Раевский, П. Лорернинг хотиралари бор. Бу ерда Сибирдаги каторгалар ва қамоқхоналар тарихи билан танишиш мумкин. А. Радищев, Ф. Достоевский, Н. Чернишевский турли вақтда бу ерда сургун муддатини ўтаганлар, петрашевчилар, народниклар, польяк қўзғолончилари ва революционерлар қувғинда азоб чекканлар.

«Иркутскнинг 300 йиллиги» бўлими Шарқий Сибирь пойтахтининг ҳозирги ҳаёти, шаҳар турмушининг турли соҳалари ҳақида ҳикоя қилади.

Иркутск областида истиқомат қилувчи халқлар — бурятлар, эвенклар ва тафалар элатларининг урф-одати, турмуши ва анъаналари миллий нашрлар бўлимида акс этган. Бу ерда Шарқий Сибирдаги кичик халқлар турмуш тарзи, оғзаки ижоди, тасвирий-амалий санъатининг кенг манзараси берилган. Махсус стенд болалар китобларига ажратилган.

П. БУРОВ,
Э. ТУХВАТУЛЛИНА.
(ЎзТАГ мухбирлари).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДЕПУТАТИ А. С. ИКРОМОВНИНГ ВАКОЛАТЛАРИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ ТЎХТАТИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми А. С. Икромов СССР Халқ депутати этиб сайланганлиги муносабати билан унинг Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати ваколатларини ўзидан соқит қилиши тўғрисидаги шахсий аризасини кўриб чиқиб, қарор қилади:

«СССРда халқ депутатларининг статуси тўғрисида»ги СССР Қонунининг 10-моддасига биноан Тошкент шаҳар 12-Киров сайлов округидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Анвар Солиҳович Икромовнинг ваколатлари муддатидан илгари тўхтатилди, деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси

М. ИБРОҲИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари

Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1989 йил, 13 апрель.

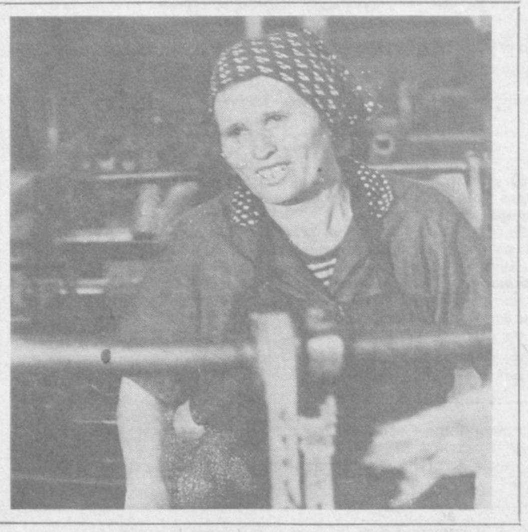

Евдокия Ивановна Кононихинанинг Тошкент каноп фабрикасига ишга келганига чорак аср бўлди. Ўтган давр мобайнида моҳир тўқувчи ўзининг меҳнатсеварлиги ва ширинсўзлиги билан коллектив ўртасида ҳурмат-эътиборга эришди. Унинг кўп йиллик самарали меҳнатлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланиб «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланди. Ҳозирги кунда Евдокия Ивановнанинг меҳнат календарида 1990 йилнинг март ойи давом этяпти.

⊙ СУРАТДА: Е. И. Кононихина.

У. Усмонов фотоси.

XXVI шаҳар партия конференцияси қарорлари қандай бажарилмоқда?

ТАЛАБ ВА ЭҲТИЁЖ

Ўтган йилнинг декабрь ойида бўлиб ўтган шаҳар партия конференцияси инсон саломатлигини муҳофаза қилиш масаласига жиддий эътибор қаратди.

«Партия Марказий Комитети сўнгги йилларда соғлиқни сақлашни қайта қуриш учун кўп тадбирлар белгилади, — дейилади конференция ҳужжатларида. — Шаҳар партия комитети, унинг бюроси ана шу тармоқдаги иш аҳволи билан боғлиқ бўлган масалаларни бир неча бор кўриб чиқди. Шаҳардаги вазият жўн вазиятлардан эмас. Шаҳар аҳолисини шифохоналарда ўрин билан таъминлаш нормативдан анча орқада қолмоқда».

Яқинда Тошкент шаҳар ижроия комитети қошидаги соғлиқни сақлаш ва социал таъминот доимий комиссияси, шаҳар санитария-эпидемиология станцияси ҳамда шаҳар халқ контроли комитетининг қўшма рейди тармоқда партия конференцияси қарорлари қандай амалга оширилаётганлигини яна бир бор синовдан ўтказди. Шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси ва унинг даволаш-профилактика муассасалари бу борада талай ижобий ишларни амалга оширишган. Айниқса, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, туғруқхоналар ва педиатрия хизматини такомиллаштиришда қатор ютуқлар қўлга киритилган.

Шаҳарда 18 та туғруқхона мавжуд бўлиб, уларда бир йўла 3,8 минг ҳомиладор аёлга хизмат кўрсатилади, 11 та болалар стационарида эса 5,5 минг ўрин мавжуд. Шаҳардаги 6 та болалар юқумли касалликлари шифохонасида 1,4 минг бемор даволаниши мумкин. 22 та поликлиника ва 4 та болалар бўлими жойлашган поликлиника, 8 та соғломлаштириш санаторийси болалар хизматида.

Уч йил мобайнида туғруқхоналар қурилиши учун 7 миллион сўм ажратилди. Шундан 1989 йил бошига қадар 4 миллион сўми ўзлаштирилган. 6 ва 10-туғруқхоналар замонавий лойиҳа асосида қурилди, 8-туғруқхона 1-шаҳар касалхонаси ихтиёрига топширилди. Шунга қарамай, соғломлаштириш объектларининг қурилиши ишчи кучи билан тўла таъминланмаганлиги, қурилиш материаллари, конструкция ва механизмлар етишмаслиги туфайли капитал қурилиш плани ҳамон орқада қолмоқда.

Болалар касалликларининг олдини олиш юзасидан комплекс тадбирлар амалга оширилмоқда. Туғруқхоналар янги медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозланмоқда. Лекин шунга қарамай, текширувда оналар ва болалар соғлиғини сақлаш масаласида ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолар кўп эканлиги маълум бўлди. 18 та болалар стационаридан фақат биттасигина замонавий усулда қурилган. 17 таси эса мослаштирилган иморатларда жойлашган. Улардан иккитасида канализация ва водопровод йўқ. 22 та болалар поликлиникасидан иккитаси замонавий бўлиб, қолганлари мослаштирилган биноларга жойлашган. Баъзи болалар муассасалари ва туғруқхоналарда капитал ремонт ишларининг ҳаддан ортиқ чўзиб юборилиши ҳам ўз салбий натижасини кўрсатмоқда. Масалан, 12 ва 31-туғруқхоналар кечикиб фойдаланишга топширилди. 1-туғруқхона эса ўтган йилнинг апрель ойидан беморларни қабул қила бошлаганди. Бир ойдан сўнг ҳаво йўли вентиляцияси носозлиги туфайли ушбу туғруқхона район санитария-эпидемиология станцияси томонидан ёпиб қўйилди. Шундан кейин ҳам турли сабабларга кўра бир неча бор ёпилди. Ахир бундай ҳол билан келишиб бўладими?!

Болалар учун сутли таомлар тайёрлайдиган ошхоналар қурилишига ҳам етарли эътибор берилмаяпти. План бўйича 3 та шундай ошхона аллақачон фойдаланишга топширилиши керак эди. Лекин уларда ҳали ҳам қурилиш ишлари давом этмоқда. 2-болалар ошхонасини қанд билан таъминлаш муаммоси шу вақтгача ҳал бўлмай келаяпти. Натижада, бу ерда тайёрланаётган сутли таомлар сифати бузилмоқда. Болалар озиқ-овқатларини сотишга ихтисослаштирилган 3 та магазиннинг очилиш муддати аллақачон ўтиб кетган бўлса ҳам, ҳамон фойдаланишга топширилмай ётибди. Таомларни тарқатиш пунктларининг иш режими талабга жавоб бермайди. Уларнинг кўпчилиги эса фақат соат учгача ишлайди, дам олиш куни эса бу ерда ҳеч ким кўринмайди. Кўпчилик ошхоналар ҳозирги замон талабларига жавоб бермайди. Уларда тез-тез санитария-гигиена режими бузилиб туради.

Шифохоналарда тайёрланаётган таомлар калориясининг нормадагидан пастлиги ҳам кишини ташвишлантиради. Мисолларга мурожаат қилайлик. Текширувда 3-туғруқхонада тайёрланаётган таомлар калорияси нормадагидан 28—30 процент, 5-болалар шифохонасида 24 процент, акушерлик ва гинекология институти поликлиникасида эса 33 дан 64 процентгача камлиги аниқланди.

Аёллар консультацияси ишида жиддий нуқсонлар бор. Ўтган йили оналар ўлими миқдори 1987 йилга нисбатан 0,56 процент, 1986 йилга чоғиштирганда эса 0,49 процентга ортди. Шаҳардаги аёллар консультацияси хоналари етарли жиҳозлар билан таъминланмаган. Октябрь районига қарашли 39-поликлиника қошидаги 4-акушерлик-гинекология участкаси турар жой биносига жойлашган. Участканинг поликлиникадан узоқда жойлашганлигининг ўзиёқ унинг иш фаолиятига салбий таъсир кўрсатмоқда. Хона етарли мослаштирилмаган. Бунинг устига медицина аппаратуралари етишмайди. Шу районга қарашли 22-поликлиника қошидаги 3 та врачлик участкалари ўта ноқулай хоналарга жойлашган. Уларда кўпинча антисанитария ҳолати ҳукмрон. Аҳолига хизмат кўрсатиш даражаси ўта паст.

Туғруқхоналарни керакли дори-дармонлар билан етарли таъминлаш масаласи шаҳар дорихоналар бошқармаси томонидан шу вақтгача ҳал этилмаган. Айниқса 1, 2, 3-туғруқхоналарда аҳвол чатоқ. Уларнинг медикаментларга бўлган талаби 50—60 процентга қондириляпти, холос.

Кўпчилик болалар муассасалари етарли чойшаб, ёстиқ ва одеяллар билан таъминланмаган. Туғруқхоналар ва болалар муассасалари учун кийим-кечак ва чойшабларни ювадиган махсус кирхона ажратиш ҳақида бир неча йилдан бери тортишиб келинади. Бу масала ҳамон ҳал этилгани йўқ. Шаҳар коммунал корхоналари ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги мавжуд кир ювиш комбинати эса санитария талабларига жавоб бермайди. Кўпинча кир ювиш режими бузилади, натижада буюмлар ўз вақтида касалларга етказиб берилмайди.

Текширувда Фрунзе районига қарашли 12-туғруқхонада қатор нуқсонларга дуч келинди. Бино капитал ремонтга муҳтож. Собир Раҳимов районидаги 3-туғруқхонани олайлик. У санитария-эпидемиология режимининг бузилиши сабабли бир неча марта ёпиб қўйилди. Туғруқхонада медицина асбоблари етишмайди. Шу вақтгача дезинфекция камераси қурилиши ниҳоясига етмаган. Шундай камчиликларни райондаги 2 ва Сергели районига қарашли 10-туғруқхоналарда ҳам кўриш мумкин.

Октябрь районидаги 1-болалар бирлашган касалхонасида ҳеч қандай рухсатсиз 100 кишилик жойга 200 киши жойлаштирилган. Натижада шифохона палаталарида гигиена қоидалари бузилган. Болалар сутли таомларини марказлаштирилган усулда тайёрлаш ташкил этилмаган. Улар ўртасида юқумли касалликлар тарқала бошлаган. Юқоридаги сабабларга кўра шифохона шу йилнинг февраль ойида реконструкция қилиш учун беркитиб қўйилди.

Шунингдек, Октябрь районидаги 2 ва Ленин районидаги 3-болалар юқумли касалликлари шифохоналари, Октябрь районига қарашли 18, Акмал Икромов районидаги 16-болалар поликлиникаларида қатор нуқсонлар кўзга ташланди. Ушбу даволаш-профилактика муассасаларида хоналар ва жиҳозлар етишмовчилиги мавжуд. Ҳужжатлаштириш ишлари тўғри олиб борилмайди. Мутахассислар ва дори-дармонлар етишмайди.

Текширув ниҳоясига етди. Камчиликлар рўйрост очиб ташланди. Юқоридаги номлари тилга олинган шифохоналарнинг бош врачлари ва уларга мутасадди бошқарма ва ташкилот раҳбарлари бундан тегишли хулоса чиқариб олишлари лозим. Улар шаҳар партия конференцияси қарорларига амал қилган ҳолда мавжуд нуқсонларни бартараф этишга зудлик билан киришадилар, деган умиддамиз.

М. КОМИЛЖОНОВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Қандай яшаяпсан, студент?

Имкониятлар ишга солинса

Ўтган шанба куни Студентлар шаҳарчасини социал ривожлантириш бўйича мувофиқлаштириш кенгашининг навбатдаги кенгайтирилган мажлиси бўлди. Унда алоқа, автомобиль-йўл хўжалиги, халқ таълими министрликларининг вакиллари, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети бошқармаларининг, лойиҳа ва қурилиш ташкилотларининг бошлиқлари, олий ўқув юртларининг раҳбарлари, ётоқхоналар студентлар кенгашининг раислари иштирок этишди. Мажлисда Студентлар шаҳарчасини социал ривожлантириш программасининг қандай бажарилаётгани, студентлар ва техникум ўқувчиларининг яшаш шароитини ва уларга хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан кечиктириб бўлмайдиган тадбирлар, ётоқхоналарнинг ремонти қандай бораётганлиги муҳокама қилинди, шунингдек социал ривожлантириш программасига мувофиқ Студентлар шаҳарчаси моддий-техника базасини таъминлаш юзасидан республика ҳукумати қабул қилаётган тадбирлар тўғрисидаги масала тингланди.

Мувофиқлаштириш кенгашининг ишида республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари П. М. Абдураҳмонов, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ҳ. Ҳ. Ғуломов иштирок этдилар. Мажлисни Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг секретари К. Р. Расулов олиб борди.

Мажлис ишчанлик вазиятида, ғоятда қизғин ўтди. Ишчанлик вазиятида деганимизнинг боиси бевосита мажлиснинг ўзида биринчи навбатдаги вазифаларни бажаришнинг аниқ муддатлари белгиланди, қизғин деганимизнинг боиси уларнинг турмушига ғамхўрлик тўғрисидаги сўзларнинг ортида муайян ишлар турганини ҳис этган студентларнинг активлиги сезиларли даражада ошди. Кўнгилга теккан сафсатабозликлар бўлгани йўқ, ҳамма программа бўйича шу кунгача қандай вазифаларни бажариши лозим бўлса ана шу бандлардан келиб чиқиб қисқа ва лўнда гапирди.

ЭРТАГА КЕЛИНГ...

Пул переводларини олиш учун 95-алоқа бўлимига ташриф буюрган студентларга ана шундай, ё тахминан шундай жавоб берадилар. Соат 12 ларга келиб бу ерда переводларни тўлаш учун кўпинча пул қолмайди, касса туйнукларига навбатда турганлар ҳам кўпчиликни ташкил этади.

— Ўз муаммоларимизни ҳал этиш учун бир соат, ҳатто ундан ҳам кўп вақтимиз кетади,— дейди 25-ётоқхона студентлар кенгашининг раиси Ҳусниддин Ҳолиқов.

Республика алоқа министри К. Р. Раҳимовнинг жавоби қисқа бўлди: «Ремонт тугагандан сўнг алоқа бўлимининг қуввати ошади. Мазкур муаммони 1 майга қадар ҳал этамиз», — деди у.

Бу ерда шаҳарлараро телефон алоқаси қандай аҳволда? Программа бўйича 10, 16, 28, 84, 85-ва бошқа ётоқхоналарда 9 та шаҳарлараро телефон алоқаси ўрнатилган. Яна уч ерда ишга тушириш планлаштириляпти. Аммо маълум бўлишича, студентларни уларнинг иш тартиби қаноатлантирмас экан — улар соат 20 гача ишлайди. Дарҳол сўзлашув пунктлари иш вақтини соат 24 гача узайтириш ҳақида, икки ой мобайнида шаҳарлараро телефон автоматлар сонини икки баравар кўпайтириш, апрель ойининг охирига қадар радио эшиттириш тармоғида ускуналар монтажини туғаллаш ва уни ишга ҳозирлаш юзасидан қарор қабул қилинади.

Умуман, апрель ойи студентларга талайгина бошқа «совғалар»ни ҳам тайёрламоқда: 8 ўринли сартарошхона очилади, шундай қилиб усталарга навбат кутаётганлар сони камаяди, «Автосервис» қурилиши учун эгалланган спорт майдончаси қайта тикланади, 4-ётоқхонадаги плиталар олиб кетилади, энг муҳими, транспорт хизмати масаласи ҳал этилади.

Транспортга қандай эътирозлар бор? 88-автобус орасира қатнайди, 116-экспресс автобуси кам йўловчиларга мўлжалланган, 28 ва 10-маршрутлардаги транспортлар сони айниқса эрталабки ва кечқурунги пайтларда етарли эмас. Трамвай ва троллейбуслар билан боғлиқ аҳвол бир мунча яхшироқ: «Олимпия» меҳмонхонасигача қатнайдиган 20-троллейбус маршрути ишга тушди, 16 ва 7-маршрутлардаги вагонлар сони кўпайтирилди, Қорақамишга қатнайдиган троллейбус маршрутини йўлга қўйишга ҳозирлик кўрилмоқда. Шунга қарамай, бу муаммони тўла-тўкис ҳал этмайди. Шу сабабли шаҳар пассажир транспорти бирлашмаси бошлиғи Р. Ф. Файзуллаевга ва Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи С. И. Парфеновга маршрутлар ишини узлуксиз ташкил этиш, диспетчерлик хизматини назорат остига олиш, ҳаракатдаги составларнинг йўлга чиқишини мунтазам кузатиб бориш, йил охирига қадар ёрдамчи станция қурилишини ниҳоясига етказиш вазифаси топширилади.

ГАП КЎП

Студентларни пассажир транспорти раҳбарларининг ваъдалари қаноатлантирди. Самолёт, поезд, автобусларга олдиндан билет сотилишини ташкил этиш билан боғлиқ умидлар эса оқланмади.

— Бунинг сабаби бор, — деди мажлисда Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси бошлиғининг ўринбосари В. К. Давидов, — олдиндан билет сотиш кассалари январь ойидаёқ очилиши керак эди. Уларнинг очилмаганига биз айбдор эмасмиз: олий ўқув юртлари тегишли хоналарни ажратишмаяпти — бош корпусда очиш мумкин эмас — тўполон бўлиб кетади, ётоқхоналарда ҳам мумкин эмас — дам олиш режими бузилади, дейишяпти.

Тошкент политехника институтининг проректори С. М. Ганапольский эътироз билдирмоқчи бўлган эди, аммо президиумдан: «министрлик касса очишга тайёр, нега энди олий ўқув юртлари темир йўл, самолёт, автобус билетларини олдиндан сотиш кассаларини жойлаштириш учун майдон қидириб тополмайди», деб луқма ташланганидан сўнг ТошДУ билан биргаликда бир ҳафта ичида ана шундай хоналарни излаб топишга ваъда берди.

ОШХОНА УЧУН МАБЛАҒ ЙЎҚ

Умумий овқатланиш тўғрисидаги масаланинг муҳокамаси аксинча, қизғинроқ ўтди. Ваҳоланки, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети умумий овқатланиш Бош бошқармаси бошлиғи А. З. Усмоновнинг маълум қилишига қараганда, 18 ётоқхонада буфетлар ташкил этилган, яна 6 ётоқхонада реконструкция ишлари олиб борилмоқда, студентларнинг имтиёзли овқатланиши масаласи ҳал этилган, қатор кафеларнинг иш вақти соат 20—23 га қадар узайтирилган, шошилинч хизмат кўрсатувчи кафелар очилмоқда.

— Чиндан ҳам умумий овқатланиш корхоналари кўпайиб боряпти, — деди Тошкент политехника институти саноат ва граждан қурилиши факультети касаба союз бюроси раисининг ўринбосари Рустам Қодиров. — Аммо улар ҳамма ерда текис жойлашмаган. Масалан, бизнинг факультетимиз студентлари «Тошкент» кафесига қатнаб, 60—70 тийин ўрнига 2 сўм тўлаб овқатланишга мажбур бўлишяпти. Ошхона масаласини биз ректорат олдига бир неча марта қўйдик, аммо бизга «ошхона қурилиши учун маблағ йўқ», деб жавоб беришади. Ахир маблағ йўқлиги бизга енгиллик туғдирмайдику!

15 ва 22-ётоқхоналар студентлар кенгашининг раислари Чори Ўринов ва Абдуназар Ороловлар ҳам ётоқхоналарида ошхона йўқлиги масаласини кўтардилар. Гап ошхона ва буфетлардаги маҳсулотларнинг сифати, тури ва нархларига келганда эса, эътирозлар янада кўпайиб кетди. Шулардан энг муҳими — сутли маҳсулотлар кам (ФТСМ факультети ва механика факультетининг 2000 нафар студентига масалан, икки яшик сут маҳсулотлари ажратилади), соат 16 ларга келиб магазинларда танлагани маҳсулот қолмайди, котлетларга ҳамиша бир хил — макарон гарнир бўлади, сомсанинг 70 фоизини пиёз ташкил этади. Шунинг учун мувофиқлаштириш кенгаши умумий овқатланиш Бош бошқармасига ошхона ва буфетлардаги маҳсулотларнинг нархи устидан, сотувчиларнинг иши, маҳсулот ассортименти устидан қаттиқ назорат ўрнатишни, ошхона ва буфетлар орқали реализация қилинадиган сут маҳсулотларини кўпайтиришни топширди.

25 апрелга қадар «Чаққон» кафесининг очилиши ҳақидаги хабар мамнуният билан қабул қилинди. Шу ерда пирожки, сомса, чой сотилади. ТошПИ энергетика факультети яқинида яна бир 60 ўринли кафе қурилиши бошланди, май ойигача ёзги десерт бари очилади.

ЁШЛАРГА ҲАМ БОҒЛИҚ

Студентларнинг йўл ва йўлкалар ободонлаштирилмаганлиги, ётоқхоналарнинг атрофини ахлат босиб ётганлиги ҳақидаги шикоятларига «Гордорстройремонт» трести бошқарувчиси Н. Зисман кўп нарса ёшларнинг ўзига боғлиқлигини айтди.

— Бугунги кунда 14 ётоқхонада ободонлаштириш ишлари олиб боряпти, — деди у. — Мирошниченко кўчаси, ТошДУнинг бош хиёбони ремонт қилиняпти. Бу ишлар 1 майга қадар тугалланади. Умуман, ободонлаштиришга доир программа 1 сентябргача бажарилади. Аммо мени бир нарса ташвишлантиради: биз тартибга келтираётган кўча ва йўлкалар қайтадан кавлаб ташланмайдими? Чунки ўзаро келишмовчиликлар туфайли бундай ҳоллар тез-тез рўй бериб туради, бунинг устига давлат маблағлари кўкка совурилади. Масалан, ҳозир ободонлаштиришга пландан ташқари 140 минг сўм ажратилган. Келинг, шундай ишлайликки, ана шу маблағнинг 1 тийини ҳам зое кетмасин.

ХУЛОСА ЎРНИДА

Мажлисда бошқа масалалар, мураккаблиги жиҳатидан тез ҳал этиш мумкин бўлган, масалан канцелярия товарлари билан савдо қилувчи савдо нуқталарини ташкил этиш, 32-поликлиникада ремонт ишларини тугаллаб, аппаратураларни ўрнатиш, врачлар иш графигини ва студентлар профессионал кўрикларини ўтказишни йўлга қўйиш, ётоқхоналарни кичик ҳажмли телевизорлар билан таъминлаш каби тез ҳал этиш мумкин бўлган масалалар қатори талайгина вақтни, энг муҳими қатъият ва оперативликни, ишбилармонликни талаб қиладиган масалалар ҳам кўриб чиқилди. Ётоқхоналарни қаттиқ жиҳозлар билан таъминлаш, тўққиз қаватли бинолардаги санитария узеллари ремонти шулар жумласидандир. Мазкур муаммоларни ҳал этиш зарур диаметрдаги қувурларнинг йўқлигига бориб тақалмоқда. Аммо, маълум бўлишига қараганда ушбу масалаларнинг барчаси бўйича ҳам агар хизматлар бир ёқадан бош чиқариб, истиқболни кўзлаб иш юритсалар томонларни қаноатлантирадиган ечимларни топиш мумкин экан.

Масалан, туя гўшти еган ТошДУ ҳарбий кафедраси корпуси қурилишини (қурилиш 1983 йилдан бери олиб борилмоқда) тугаллаш ётоқхоналардаги ўринлар муаммосини ҳал этиш имконини беради.

— Биз қурилишни тугаллаймиз, — деб ишонтирди «Ташгорстрой» территориал қурилиш бирлашмасининг бошлиғи К. Н. Тўлаганов, — аммо олий ўқув юртлари ёрдами билан. Уларнинг вазифаси қурувчиларга ёрдам тариқасида студентлар бригадаларини ташкил этишдан иборат.

Мажлисда аниқланган бошқа муаммоларни ҳал этиш юзасидан ҳам амалий тадбирлар белгиланди. Белгиланган тадбирларнинг аниқ-пухталиги шундан далолат берадики, ишлар кенг кўламда, барча йўналишларда, партия ва совет органларининг доимий назорати остида олиб борилмоқда. Аммо Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ҳ. Ҳ. Ғуломов таъкидлаганидек, ўсиб бораётган ғамхўрликка студентларнинг ўзлари ҳам фаолликни ошириб жавоб беришлари лозим. Ҳозирча эса уларнинг активлиги кўпроқ боқимандаликка ўхшаб кетади. Талаб қилишади, ўзлари эса ётоқхона яқинидаги ҳовлини ободонлаштириш, ўзларининг вақтинчалик ётоқларида намунали тартиб ўрнатиш учун қўл уришни исташмайди. Шу ўринда студентлар кенгашлари ўзлигини намоён этишлари лозим. Студентларнинг ободонлаштириш, ремонт ишларидаги, кўкаламзорлаштириш ойликларини, шанбаликларни ўтказишдаги иштироки кўп жиҳатдан уларга боғлиқ.

Н. ПАНЯКШИНА.

⊙ **СУРАТЛАРДА: кенгаш пайтида; янги объект қуриляпти.**

Р. Шарипов фотолари.

СИЁСАТДА МУЗЛАР ЭРИЙДИГАН ДАВР

(Совет—Британия мулоқотининг аҳамияти ва истиқболлари)

ЛОНДОНДА қандай кайфият устун келаётгани — СССРнинг ички ҳаёти ҳақида гап борадими, ёки ташқи сиёсати тўғрисида гап борадими — бизда юз бераётган ўзгаришлар ҳақида у ерда қандай хулосалар чиқаришаётгани биз учун ҳамиша қизиқарлидир. Бундай алоҳида қизиқишнинг сабаби шундаки, Лондондагилар умуман Ғарбда туғилган жуда кўп фикр-мулоҳазаларга мос равишда назар солишади. Англия — Европадаги «умумий бозор»нинг аъзосидир. Шу билан бир вақтда бу мамлакат Қўшма Штатлар билан шу қадар мустаҳкам боғлиқки, эски қитъадаги бирорта мамлакат ана шундай алоқага эга эмас, бунинг устига, Буюк Британия Америка афкор оммасига ҳам маълум даражада таъсир ўтказади. Бунга британияликларга жуда хос бўлган соғлом фикр, босиқлик, эҳтиёткорликни ҳам қўшиш керак, бу хусусиятлар сиёсий майдондаги янги ҳодисаларга британияликлар берадиган баҳони тағин ҳам салмоқли қилади. Хуллас, М. С. Горбачевнинг ўтган ҳафтада Англияга қилган визити сиёсий арбоблар ва шарҳловчилар учун Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларнинг кўплаб муаммолари юзасидан мулоҳаза юритишга бой имконият яратди.

Бу мулоҳазалар қандай? Бизнинг қайта қуришимизга ва совет ташқи сиёсатига Ғарбда ишонч сезиларли равишда ортаётганлиги, тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга доир умидларни Совет Иттифоқининг ташқи сиёсати билан боғлаётганликлари мутлақо равшан. Мана, масалан, ўнг йўналишдаги инглиз газетаси «Дейли Телеграф» бундай хулоса чиқаради: «Чет эллик давлат арбобининг визити совет раҳбари мамлакатимизга келган пайтдаги каби самимий ташаббускорликка камдан-кам сабаб бўлади». М. С. Горбачевнинг Гилдхоллдаги нутқи кучли таассурот қолдирди, бу ерда М. С. Горбачев ядросиз дунёни барпо этишни, жаҳонда ўз йўлини эркин танлаб олиш принципларига манфаатларнинг мувозанатига таянувчи янги тартибни ўрнатишни мақсад қилиб қўйган совет янги ташқи сиёсати философиясини баён қилиб берди.

СССРга ишончнинг ортаётганлиги, совет сиёсатига юқори баҳо берилаётганлиги табиий равишда бизда мамнуният туйғуларини уйғотади. Лекин уларга халқаро муҳитда ва қуролсизланиш ишларида яхшилик сари реал ўзгаришлардан дарак бермаганида эди бу ишончнинг аҳамияти унчалик бўлмасди. Халқаро муҳитда ва қуролсизланиш ишларида яхшилик сари ўзгаришлар бўлишига умид қилиш учун ҳамма асослар бор. Лондонда чиқадиган «Обсервер» газетасининг ёзишича, М. С. Горбачев «Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатлар характерини белгилаб берди. М. С. Горбачев ҳамда унинг вакили бўлган Совет Иттифоқи туфайли жаҳон ҳозир бурилиш босқичини бошидан кечирмоқда».

Совуқ уруш музлари эриётган пайтда «Совет хавфи» теварагида эҳтиросларни авж олдириш ва шу йўл билан қурол-яроғларни кўпайтиришни асослаш жуда қийин бўлади. Жамоатчилик фикрини сўнгги бор сўраб билиш натижаларига кўра, америкаликларнинг атиги тўрт проценти ядро уруши эҳтимоллигини ўзлари учун энг катта хавф деб ҳисобламоқдаки, буни АҚШ конгрессида ҳам, Пентагонда ҳам эътиборга олмай иложлари йўқ. Бундай фактларни менсимаслик қўпол хато бўлур эди. «Ғарб раҳбарлари эҳтиёткор бўлишга ҳақлидирлар, лекин эҳтиёткорлик қасддан иш қилишга айланиб кетмаслиги керак», — деб огоҳлантиради Лондонда чиқадиган «Дейли Миррор» газетаси. «Обсервер» газетаси эса бу хусусда ўз фикрини тағин ҳам аниқ-равшан баён қилиб бундай ёзади: «НАТО ишни олдингидек давом эттира олмайди. СССР ҳақиқатан ҳам қуролланиш пойгаси мантиқини бузиб ташлашни истаётганлигини ва бу Ғарб манфаатларига мос келишини тан оладиган пайт келди».

НАТО аъзолари бўлган мамлакатларининг раҳбарлари келаси ойда Европада тактик ракеталарни модернизация қилиш хусусида худди ана шундай сиёсий шароитда қарор қабул қиладилар. Совет раҳбари Англия пойтахтидаги музокаралар чоғида қурол-яроғларни модернизациялашга уринишнинг хатарли эканлигини, бундай уринишлар «Вена музокараларининг боришига, ишонч тадбирларига, Европадаги бутун вазиятга таъсир қилмай қолмаслигини» яна бир бор қатъий қилиб айтди. Бу муаммо хусусида Москва билан Лондон бир фикрга кела олмадилар. Аммо М. Тэтчернинг ўз нуқтаи назарини ҳимоя қилиши тобора қийинроқ бўлиб қолмоқда. Оппозициядаги лейбористлар партиясининг раҳбари Нил Киннок Бош министрни Совет-Британия музокараларида айтган тинчликсевар гапларини «конкрет ишлар билан мустаҳкамлашга» чақирди. Унинг фикрича, ядро кучларига таяниш сиёсатидан воз кечадиган пайт келди.

Варшава Шартномаси ташкилоти билан НАТО, шу жумладан Англия ҳозирча дунёда ядро қуролининг роли хусусида бир-бирига қарама-қарши фикрда турибдилар. НАТО «ядро қуроли урушдан тийиб туради» деган доктринасига асосланмоқда. Совет Иттифоқининг фикрича (бу ҳақда М. С. Горбачев гапирди), «эндиликда ядро қуроли ёрдамида «тийиб туриш» тўғрисида эмас, балки ядро қуролининг ўзини тийиб туриш тўғрисида гапирадиган пайт келди». Шуни ҳам айтиш керакки, бу ҳақда биз фақат гапирибгина қолмай, амалий ҳисса ҳам қўшаяпмиз. Ҳарбий мақсадлар учун юқори даражада бойитилган уран ишлаб чиқаришни бу йил тўхтатишга қарор қилинганлиги тўғрисида совет раҳбари Лондонда айтган гаплар бутун дунёда катта қизиқиш уйғотди. Бу баёнот ядровий қуроллар саноатининг ўзаги — парчаланувчи материаллар ишлаб чиқариш тилга олинганлигидан далолат беради.

Шубҳасиз, визит Совет-Британия амалий муносабатларини олға силжитиб, савдо, экономика, фан, маданият соҳаларида алоқаларни кенгайтириш учун янги истиқболлар очди. Икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик янги ва янада умидбахш даражага кўтарилди. Бундай хулосага совет раҳбари ҳам, М. Тэтчер ҳам тўла қўшилдилар.

В. ВАСИЛЕЦ,
(ТАСС).

Ҳамзанинг 100 йиллигига

Нурамас кўприк

ҲАМЗА ўз таржимаи ҳолида «Бухоро ва Хоразмга санойи нафиса материаллари тўпламоқ учун командировка қилиндим», — деб ёзади. Лекин Ҳамза бу ерда «санойи нафиса материаллари» тўплаш билангина машғул бўлиб қолмади. Аксинча, у адабиёт ва санъат ишларини инқилоб берган барча имкониятлар воситасида янги бир йўналиш олдиришга, мактаб, маориф системасини социалистик тузум талаблари, омма эҳтиёжлари асосида ривожлантириш ишларига астойдил киришиб кетди. Ҳамза дастлабки қадамини хоразмлик шоир ва санъаткорлар билан танишишдан ҳамда ижодий ҳамкорлик қилишдан бошлади. Унга шоирлардан Чокар, Муғанний, Мутриб, Фақирий, Девоний, санъаткорлардан Мадраҳим Шерозий, унинг бир қатор сафдошлари ва наққош Абдулла Болтаевлар билан дўстлашиш катта имкониятлар яратди.

Ҳамзашунос Ғаффор Мўминов 1959 йилда Шерозий билан учрашиб, унинг хотираларини тўлиқ ёзиб олган. Бу хотира инқилобчи шоир ва санъаткор ўртасидаги дўстлик кўпригининг нақадар мустаҳкам бўлганлигини кўрсатувчи муҳим ҳужжатдир.

Ҳамза Хивага келиб, Мевастон маҳалласидаги «Қорагўз» мачитининг бир ҳужрасида истиқомат қила бошлаган. Мачит чорсига яқин жойлашган бўлиб, шоир шу маҳаллада яшовчи Мулла Давлат деган киши билан танишиб суҳбатлашиб турган. Суҳбат орасида Ҳамза шаҳардаги шоир ва санъаткорларни, зиёлиларни суриштирган. Шерозий номини эшитган Ҳамза уни излаб топишга қарор қилган. Шерозийнинг хотираларида шундай ҳикоя қилинади:

«У киши мени излаб келаётиб, бир айланма кўчага кириб қолади. Иттифоқо, бир киши турган бўлади. Бу киши Раҳмон оқсоқол бўлиб, менинг қайнотамнинг иниси экан. Ҳамза мени сўраганда Раҳмон оқсоқол уйига олиб кириб, ўтказиб қўйиб, сўнгра менга чопиб келди. Сизни бир сочи ўсган киши сўраяпти, деди. Мен борсам, эгнида қора пальто, бошида қоракўл кубанка, новчадан келган бир киши ўтирибди. Мен билан сўрашиб, «Шерозий сизмисиз, бир-биримизга керакли киши эканмиз», деди. Ўзининг музикадан хабардорлиги ва шеър ёзишини билдирди. Раҳмон ота ош буюрди. Ҳамза ака менга, қани сиздан бир эшитсак яхши бўларди, деди. Мен уйдан асбобларимни олдирдим ва

Юзингга тўрт нарса ошиқи шайдодур эй дилдор
Бири ою, бири кундир, бири хуршид, бири анбар

деб бошланувчи ашулани айтиб бердим...: У киши яна бошқа қандай асбоб чаласиз, деб сўради. Мен дутор чалишимни айтдим. Ҳамза ака эртасига Нуруллабой (хоннинг саройи) олдига ҳамроҳларим билан асбобларимизни олиб боришни илтимос қилди».

Илк учрашувдаёқ, санъат сеҳрига тўла диллар ягона нуқтада — халқ маънавияти равнақи учун кураш нуқтасида уйғунлик касб этган.

Ҳамза Хивада бир кунини ҳам бемақсад ўтказмади. У меҳнаткаш оммани илмга чорлаш билан чекланиш мумкин эмаслигини яхши англади. Халқ қалбига келажак учун кураш туйғулари оташини ташлаш, бунинг учун унга яшаб ўтган, аммо моҳиятини англаб етолмаган ҳаётининг манзараларини саҳна санъати орқали кўрсатишга қатъий қарор қилди. Бу Шерозий хотираларининг давомида жуда ёрқин ифода этилган:

«Эртаси куни Нуруллабойга борсак, Ҳамза ака бизни кутиб турган экан. Келганларингиз яхши бўлди, энди бир жой қарайлик, халққа бир кўринишли томоша кўрсатамиз деди. У пайтда афиша деган нарса йўқ. Ҳамза ака халққа қандай эълон қиламиз, деб сўради. Чорсиларга бориб хабар берсин деб Ота жарчини топиб бердим. Куни билан тайёргарлик кўрдик. Ҳамза ака менга бир ёрилмайдиган тўнка билан болта топишни топширди. Мендан ўзимиз ясаган саҳна олдида соз чалиб ўтиришни илтимос қилди. Халқ йиғилди. Ичкарига кирсак, Ҳамза ака ўзи бой кийимини кийиб, грим қилиб ўтирибди. Парда очилганда Ҳамза ака бой ролида камбағалга тўнкани айириб қўй деб чиқиб кетди. Тўнка ҳеч ёрилмас, у бечора қийналарди. Бир оздан кейин бой кириб, камбағални кўп қийнаб, ҳақорат қилиб ташлади. Шунда бояги камбағал халққа қараб «Ҳой ишчилар, эзилган меҳнатчилар» деб мурожаат қилди. У шундай айтдики, халойиқ берилиб тинглади. Бу кичкина кўриниш одамларнинг жуда диққатини тортди».

Ҳамза республиканинг бошқа шаҳарларига ва қишлоқларига бориб, меҳнаткаш омма аҳволи билан яқиндан танишишга, маҳаллий шароитни ўрганишга интилди.

Шерозий шундай ҳикоя қилади:

«Мени жуда кўп тўйларга чақиришарди. Шаҳардаги тўйлар, йиғинлар бироз тинч ўтса ҳам, аммо қишлоқлардаги тўйлар анча-мунча хавф-хатардан ҳоли бўлмасди. Чунки шаҳар атрофида босмачилар кўп эди. Шундай бўлса-да, Ҳамза ака мени қўрқмасдан қишлоқдаги тўйларга боришга даъват этар эди. Тўйларга халойиқ кўп йиғилиб, бошқа вақтда одамларни қишлоқда бир жойга тўплаш жуда қийин бўларди. Бир куни Ҳамза ака билан қишлоққа тўйга кетдик. Босмачилар билан йўлда отиша-отиша етиб бордик. Бир вақт қарасам, ёнимда Ҳамза ака йўқ. Қўрқиб кетдим. Ашулани тўхтатиб, нарироққа — оломон тўпланган жойга борсам, у киши шеър ўқимоқда эди. У шундай жўшиб шеър ўқидики, тўйга келган халойиқ ашулага ҳам қулоқ солмасдан уни тинглашга ошиқарди».

Ҳамза Хоразмда ижтимоий ва ижодий фаолиятни баравар давом эттирди. У бир қатор шеърий асарлар ижод қилиш билан биргаликда саҳна асарлари яратишга ҳам қўл урди. Унинг ана шу асарлари яратилиш жараёнини, тарихини Шерозий жуда яхши билган. Чунки Ҳамза бир неча номлар билан аталган «Хоразм инқилоби» пьесасини Чокар ва Шерозийнинг бевосита ёрдамида яратган. Шерозий Ҳамзанинг театр санъати соҳасидаги ишлари ҳақида гапирар экан, унинг «Суйдимали» драматик асарини тилга олади. Қўлёзмаси ҳалигача топилмаган бу асарнинг қисқача мазмуни билан Шерозий хотираси ёрдамида танишиш мумкин:

«Ҳамза аканинг яна бир кичик кулгили томошаси бўларди. Унда Суйдимали исмли хизматкорнинг хўжайинини масхара қилишини, унинг лақмалигини кўрсатарди. Хизматчи ролида Ҳамза аканинг ўзи чиқарди. Хизматчи ҳар хил ҳазиллар билан хўжайинини ҳар чоғда лақиллатарди. Ҳатто хўжайинига қўнмоқчи бўлган пашшани ҳайдайман деб, хўжайиннинг пешонасига шапалоқ билан тушириб қолади. Бу кулгили томоша халқда катта қизиқиш уйғотди».

Ҳамза олиб борган курашларнинг бир қирраси хотин-қизлар озодлиги масаласи билан ниҳоятда қаттиқ боғланган эди. Чунки шоир аёл зотининг эркинликнинг равон йўлларига чиқиб, янги жамият қурилишида фаол иштирокини бир умр орзу қилган ва шунинг учун курашган.

Бироқ Ҳамзанинг Хивадаги фаолияти унча узоққа чўзилмади. Шоир бу ерда жуда кўп ишларни амалга оширмоқчи бўлди. Аммо бу ишларга эскича яшаш орзусидан кечмаган оддий қишлоқ оқсоқолидан тортиб, Хоразм Халқ Республикаси ҳукумати составига кириб олган ёт унсурлар йўл беришмаган, шоир кўмагида халқ ҳаётига кириб келаётган янгиликларнинг пойини қирқишга ҳаракат қилишган. Айниқса, Ҳамзадаги жасорат, ғайрат, ташкилотчилик фазилатлари уларга ёқмаган. Бу борада ҳам бизга яна Шерозий хотиралари ёрдамга келади.

«Шу йиллари Хоразм Жумҳуриятининг раиси бўлиб, Асов Охун қозининг ўғли Ота Маҳсум сайланди (Хиванинг Бузхона деган қишлоғидан). У маориф соҳасида ҳам, бошқа соҳада ҳам эскича иш тутди. Кўп кишилар билан чиқишмади... Ҳамза ака айниқса, маориф соҳасида у билан келишмай юрарди», Мана шу келишмовчиликлар Хивадай қадимий маданият, санъат масканига катта умидлар билан келган инсонни у ерни тарк этишга маълум маънода мажбур қилди ҳам. Аммо Ҳамза Хивани тарк қилса-да, дўстлари қалбини тарк этмади. Шерозий Ҳамзанинг Хўжайлида ўтказган маданий тадбирларида ҳамиша иштирок этди.

Ҳамза ва Шерозийнинг дўстлиги фақат улар биргаликда амалга оширган ишларида эмас, балки шеър ва қўшиқларида ҳам муҳрланиб қолди. Ҳамзанинг Шерозийга бағишланган ғазали икки қалб уйғунлигининг, туйғулар пайвасталигининг ёрқин намунасидир.

Келтир ҳар дамда
руҳафзойи ул дил коми
Шерозий,
Ки хилъат унла вермиш
нафъайи айёми
Шерозий.
Демон бедиллара менга
чекон ул жонгудозингдин.
Садомас, балки ваҳдат
сиррини илҳоми Шерозий.
Фақир тоши хино қўйган
синиқ кўнглим санглардек.
Нетар гоҳи келиб, шод
этсанг ийд айёми Шерозий.

Бу моҳир санъаткорнинг — кўнглига яқин иккинчи бир билимдон санъаткор мухлисининг ёки қариндош уруғларидан узоқда, соғинч ҳисларидан ўртаниб, ўзига ҳамдардлик истаган инсоннинг нозик мурожаати жуда катта ҳурмат ва эътиқоднинг белгисидир.

Жумагул ЖУМАБОЕВА,
филология фанлари кандидати.

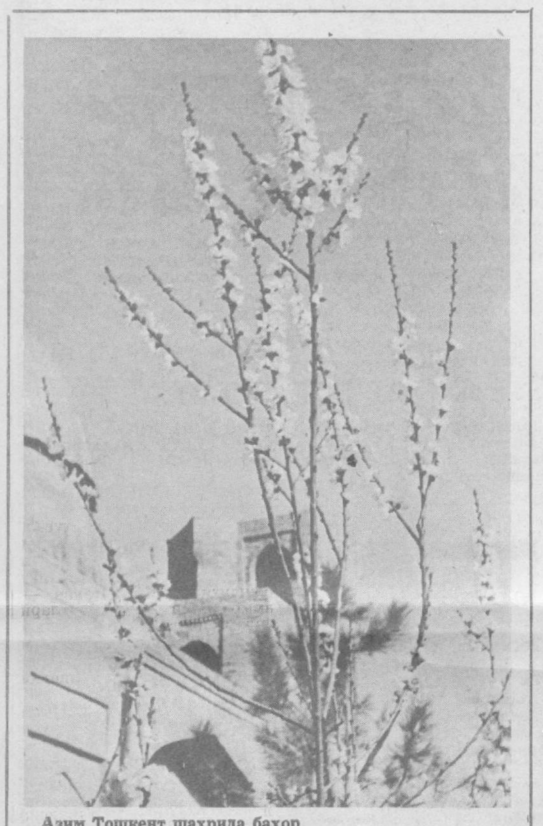

Азим Тошкент шаҳрида баҳор.
Р. Шарипов фотоси.

Баҳор неъматлари

Ялпиз

Ялпиз баҳор «элчиси» — кўклам рамзи сифатида, ўзининг муаттар бўйи билан кишини хушнуд этиб, ромлайдиган ўсимлик ҳисобланади. Баҳор даракчиси бўлмиш ялпизнинг шифобахш хислатлари аксарият кишиларга маълум. Ялпиз билан аъзоларни сафро ва савдолардан тозалашда, гижжа ҳайдашда, ичак оғриқларини қолдиришда, иштаҳа очишда, овқатни енгил ҳазмлашда, кўнгил ёритишда, қусишга барҳам беришда фойдаланилган. Ундан тайёрланган дамлама ёки маҳсулотлар истеъмол қилинса, кўнгил кўпчиши, меъда айнишига хотима бериб, юрак ҳаприқишга таскинлик яратади. Маълумотларда ёритилишича, бундай амаллар ўт ҳайдаш хусусиятига эга бўлиб, жигарга ором беради.

Ялпизнинг таркибида эфир мойлари, сирка, сунбул кислотаси, каротин, бетаин, рамноза, глюкоза ва яна бир қанча танаманзур фойдали элементлар мажмуаси сақланади. Шу боисдан ҳам ялпизнинг хосиятларидан илмий медицина ҳам тадбиркорлик билан фойдаланади. Ўсимликдан олинувчи анбар мойлар саноат кўламида чиқарилувчи валидол, корвалол, олеметин, энатин, анестезол, Зеленин томчилари, Трасков эритмаси каби доривор препаратлар таркибига киритилган бўлиб, бу препаратлар юрак тож қон томирларининг тиришишига ҳамда юрак мушакларининг хасталиклари билан боғлиқ бўлган касалликлар ва бошқа тиббий мақсадлар учун атрофлича фойдаланилади.

Йўнғичка

Ўта бор, гаштли манзара берадиган ҳамда хосиятли гиёҳ бўлмиш йўнғичкани ким билмайди дейсиз. Баҳорнинг биринчи илиқ нафаси мана шу гиёҳга тегса керак. Ўзининг майин ва нозик қаддини ростлаб бошлайди. Йўнғичканинг дастлабки майсасида жуда кўп миқдорда инсон саломатлиги учун ниҳоятда фойдали бўлган ҳаётбахш омиллар жо бўлади. Дуккакдошлар капалакгулдошлар оиласига мансуб бу ўсимликнинг 300 га яқин тури қайд этилган. Йўнғичка турига қараб ўзида у ёки бу фойдали омилларни кўп ёки камроқ сақлаши мумкин.

Йўнғичка ўз таркибида енгил сингувчи протеин, каротин, органик кислоталар, кальций, фосфор каби фойдали элементларни ҳам қамраб олган. Шу туфайли ҳам эрта баҳорда йўнғичканинг мурғак ўтлардан териб олиб кўкатли масаллиқлар бисотига қўшилса, аъзоларимизга жуда манзур келадиган ем ҳисобланади. Йўнғичка таркибидаги фойдали моддалар [illegible] организмни мустаҳкамлабгина қолмасдан, уни турли касалликлардан асрашда ҳам жуда кўп ёрдам беради. [illegible]

Маннон НАБИЕВ,
доришунос.

ТОМЧИСИ ЧИНДАН ОЛТИН БЎЛАДИМИ?

Ичимлик сув муаммоси

Сув!

Шу сўзни айтишингиз билан ариқларда шарқираб оқиб турган, дарахтлар, гуллар — қўйингчи жами жону жонзотнинг ҳаёт гарови бўлган табиат мўъжизаси кўз олдингизга келади. Оғзингизда унинг лаззатини туясиз. Ҳовучлаб ичгингиз келади.

Ичимлик сув нима ўзи!

Жавоби осон: чучук сув. Булоқларнинг, сойларнинг сувини ичса бўлади.

Лекин Тошкентда ҳовучлаб ичадиган сув йўқ. Ягона ичимлик сувимиз — водопровод қувурларидан келади.

Кейинги пайтларда сув муаммоси борган сари ўткир бўлиб боряпти. Сувларнинг таркиби бузилмоқда. Бунга сабаб нима экан! Унга жавоб олиш ниятида Тошкент қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва ирригациялаш инженерлари институти гидромелиорация факультети сув манбаларидан унумли фойдаланиш ва қишлоқни сув билан таъминлаш кафедраси мудири, геология-минералогия фанлари доктори, профессор С. Ш. Мирзаев ҳузурида бўлдик.

— Сандраҳмон Шоабдиевич, ичимлик сув деганда нималарни назарда тутиш керак!

— Аввал жаҳондаги сув муаммоси ҳақида суҳбатлашсак. 1980 йилда жаҳон соғлиқни сақлаш жамияти (ВОЗ) дунё аҳолисини сув билан таъминлаш даражасини ўрганиб чиқди. Маълум бўлдики, Ер юзидаги 5 миллиард аҳолининг 1,5 миллиарди етарли даражада ва сифатли сув билан таъмин этилмаган экан. Ҳар куни эса сувсизлик туфайли 25000 киши ҳалок бўлади.

Жаҳон соғлиқни сақлаш жамияти Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг махсус йиғилишига бу материалларини топширди. БМТ эса уни муҳокама этиб, 1980—1990 йилларни жаҳон аҳолисини сув билан таъминлаш, санитария-гигиена аҳволини яхшилаш ўн йиллиги деб эълон қилди. Маълумингиз бўлсинким, ҳозир ўн йилликнинг 9-йили кетяпти.

Сув муаммосидан Ўзбекистон, шу жумладан Тошкент шаҳри ҳам мустасно эмас. Қанчалар оғир бўлса ҳам айтиш керакки, Бухоро, Навоий, Қорақалпоғистон, Хоразм ва Сурхондарёдаги аҳвол эса бундан яхши эмас. Катта шаҳарларда ҳам манзара шу кабидир. Бирига сув етади, бирида сув танқис.

Шуни айтиш керакки, ҳар қандай сув ҳам истеъмол қилишга яроқли эмас. Юз йиллар, балки ундан ҳам кўпроқ вақт давомида чуқур ўрганилиб сув учун маълум стандарт белгиланган. Бу гап ичимлик сув учун ҳам, чўмиладиган сув учун ҳам тааллуқли. Медикларнинг хулосаларига кўра ҳар бир давлат ўз стандартини белгилайди. Бунда маҳаллий табиий шароит, иқлим зонаси ҳисобга олинади, албатта.

Сўнгра бизда водопровод сувни бўлса бас, ичилаверди, тоза деган фикр қон-қонимизга сингиб кетган. Хлорланган сувни ичишга одатланиб қолдик. Ҳар йили соғлиқни сақлаш министрлиги йўл қўйиш мумкин бўлган концентрация миқдорини тузади. 1970 йилда келиб бу кўрсаткич 420 бирликка етган. 1982 йилда қабул қилинган «Ичимлик суви» Давлат стандарти бўйича сувнинг микробиологик, токсикологик, органолептик кўрсаткичлари аниқ кўрсатилган.

— Агар мумкин бўлса, газетхонларга тушунарли бўлсин учун айрим нормативларни айтиб ўтсангиз!

— Бажонидил. Масалан, сувнинг токсикологик кўрсаткичи бир литр сув учун қуйидаги миқдорда белгиланган:

Кимёвий моддалар	Белгиланган нормаси
Алюминий	0,5 мг
Нитратлар	45,0 мг
Қўрғошин	0,03 мг
Фтор (иқлим районлари учун):	
I ва II	1,5 мг
III	1,2 мг
IV	0,7 мг

Худди шундай, темир, марганец, мис, сульфатлар, руҳ каби моддалар учун ҳам белгиланган миқдор нормаси бор. Бундан ташқари унинг ҳиди, таъми, ранги, лойқалиги, тиниқлиги кўрсатиб ўтилган.

— Мабодо бу кўрсаткичлар бузилса-чи!

— Унда сувни истеъмол қилиш мумкин эмас. У киши организми учун заҳарга айланади. Афсуски, ҳозир кўпгина регионларда бу норма бузилган.

— Шаҳримизнинг асосий сув манбалари ҳақида нима дея оласиз!

— Тошкентда биринчи водопровод 1932 йилда қурилган. Аввал сув Салор ариғидан олинган. Кейин Бўзсув сув иншооти қурилди. Умуман, Тошкентни ичимлик сув билан таъмин этадиган тўртта сув иншооти бор. Биттаси ҳозир қурилаётган мотор заводининг ўрнида эди. Аэропортнинг ёнида иккинчи, жанубий сув иншооти бор. У ҳозирча резерв сифатида турибди.

1954 йилда Қибрай сув иншооти қурилди. У Чирчиқ дарёсидан сув олади. Яна Қодирия сув иншооти бор. Демак, асосан иккита сув манбаи тўла қувват билан ишлаб турибди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, Токчент ГРЭСи ишга тушгандан кейин Бўзсувнинг аҳволи ҳам ёмонлашди. Суви исиб қолди. Чунки ГРЭСнинг ишлатилган суви ҳам Бўзсувга ташланади. Шунинг учун ҳам ҳозир Юнусобод массивини сув билан таъминлаш мураккаблашиб бормоқда.

Қибрай сув иншоотининг ҳам аҳволи бундан яхши эмас. Капролактам заводи қурилгандан кейин Чирчиқ дарёсининг суви ифлосланиб кетди.

— Бошқа бирон чора қўлласа бўлмасмикин!

— Бўлади албатта. Паркент каналининг суви нисбатан тоза. Каналда секундига 40 кубометр сув оқади. Унинг ярми суғориш ишларига, бошқа нарсаларга сарф бўлади. Ярми, яъни 20 кубометридан Тошкент учун фойдалансак бўлади. Лекин ҳали бир тўхтамга келингани йўқ.

— Чорвоқ сув омбори борку! У қандай мақсадларда қурилган!

— Чорвоқ сув омбори танқислик кунларда суғориш ва Тошкентни сув билан узлуксиз таъминлашни ташкил этиш мақсадида бунёд этилган. Лекин бу ерда ҳам бир масала кўндаланг бўлиб турибди.

— Нима масала экан, билсак бўладими!

— Бўлади. Сув омбори атрофида, хабарингиз бор, турли ташкилотлар дам олиш зоналари қуришган. Ажойиб масканлар бунёд этишган. Лекин Чорвоқ атрофида канализация йўқ. Шунинг учун чиқитларни тўппа-тўғри сув омборига тушиш хавфи бор ва айрим ҳолларда шундай бўляпти.

Бир вақтлар Чорвоқ акваториясини айлантириб канализация тармоғи барпо этиш, уни Ғазалкент сувни тозалаш иншоотига улаш ҳақида қарор қабул қилинганди. Қарорнинг бажарилмагани ўз йўлигаю, лекин Ғазалкент сувини тозалаш иншоотининг ўзи ҳам ҳозир оғир аҳволдалиги ҳеч кимга сир эмас.

— Демак, Чорвоқ ҳам хавф остида экан-да!

— Агар табиат муҳофазасини қатъий олиб бормасак — шундай. Экологик мувозанат бузилаверар экан, сув муаммоси кун тартибидан мутлақо тушмайди. Тошкентдаги ичимлик сув таркиби борган сари ўзгариб бормоқда.

— Тошкентда ер ости сувларининг катта запаси бор экан. Мана, Сергели тагида... Улардан фойдалансак бўлмайдими!

— Сув икки хил қатламда бўлади: ер юзасига яқин сувлар, чуқурликдаги минерал сувлар.

Энди сизнинг ўзингизга бир савол: ер остидаги сувларни тоза, ичимлик суви деб ўйлайсизми? Йўқ, ичишга бутунлай яроқсиз. Ахир ер ости сувларининг тоза бўлиши ер усти сувларига, атмосферага боғлиққу!

Чирчиқнинг ўнг соҳилига капролактам заводининг иккинчи навбатини қуриш режалаштирилган эди. Зўр куч-ғайрат билан унинг ниҳоятда зарарли экани ҳақида жар солдик. Завод қурилиши учун йигирма-ўттиз километрлик масофада Чирчиқ дарёсини ва завод территориясини ифлос сув ерга шимилмаслиги учун бетон билан қоплаш зарурлигини, фойдаланган сувни дарёга ташламай, уни алоҳида ерга ҳайдаб, тозалаш иншоотида тозалаб яна заводга фойдаланиш учун қайтариш кераклигини, агар бу ишлар амалга ошмаса шаҳар аҳолиси ҳаёти бутунлай хавф остида қолиши мумкинлигини исботладик. Шундай қилиб, завод қурилмади.

Тошкент шаҳридаги ичимлик сувларнинг бузилиши, сифатсизланиши шаҳар канализациясининг нормал эмаслиги билан ҳам изоҳланади. Мавжуд шаҳар канализацияси 55 процент чиқинди сувни Қуйи Бўзсув ва Салор сув тозалаш иншоотларига келтиради. Қолган 45 проценти эса ерга сингимоқда. Бундан ўн беш йил олдин қандай бўлса, худди шундай канализациянинг аҳволи.

— Гапингиздан маълум бўлдики, Тошкент аҳолиси сув билан етарли таъминланмаган экан-да!...

— Аксинча! Шаҳримиз аҳоли жон бошига сув етказиб беришда Иттифоқда Москва, Ленинграддан кейин учинчи ўринда туради! Ёз жазирамасида ҳар бир ҳамшаҳримиз 1000 литрдан сув истеъмол қилади!

— Демак, ичимлик сувимизга ўзимизнинг лоқайдлигимиз завол бўлаётган экан-да!

— Худди шундай! Одамзот учун уч нарса тоза бўлиши керак: ҳаво, сув, ер. Улар қанчалар мусаффо бўлса, одам шунчалар соғлом бўлиб ўсаверади.

Табиатда ҳар нарса ўз ўрнида мўътадил турса, сув ҳам ўз таркибини мутлақо йўқотмайди. Диққат қилинг-а, сув таркибида фтор кам бўлса тишнинг эмал қатлами кўчиб тушади; йод кам бўлса бўқоқ касали келиб чиқади; кальций кам бўлса суяк мўртлашиб кетади; темир кам бўлса анемия касаллиги бошланади. Заҳарли химикатларнинг кўпайиши эса организмнинг қаршилик кўрсатиш қобилиятини сусайтиради.

Мени врач экан деб ўйламанг тағин! Буни ҳозир мактаб ўқувчиси ҳам билади.

Бизда сувга пул олинмайди, сувни қайта ишлангани, уни зарарсизлантиришга кетган сарф-харажат учун ҳар литрига 3 тийин тўланади! Афсуски лоқайдликнинг оддий кўринишларини айтай: кўчаларда водопровод қувурлари ёрилиб, ойлаб сув тошиб ётади. Ичимлик сув билан ёз бўйи ер суғорилади. Водопровод жўмраклари бесабаб очиқ ётади. Қанчалаб сув бекорга исроф бўлади. Бунга эса йўл қўйиш мумкин эмас ахир.

Агар шаҳар экологияси ҳақида ҳозир ўйламасак, яна ўн-ўн беш йилдан кейин сувнинг ҳар томчиси чиндан ҳам олтинга айланади.

— Сувдаги моддаларнинг нормадагидан ошиб кетганлиги қандай аниқланади!

— Ҳар бир сув тозалаш иншоотида махсус лаборатория мавжуд. У ердаги лаборантлар шаҳарга берилаётган сувнинг таркибини вақти-вақти билан текшириб турадилар. Кимёвий моддалар ошиб кетса зарарсизлантирадилар. Сувни дезинфекциялаб турадилар.

—Ҳаммаси қўл билан бажарилар экан-да!

— Аслида Тошкентга ўхшаган катта шаҳарларда бу ишлар автоматик тарзда бошқарилиши керак.

— Шу йўлда бирон-бир қадам қўйиладими!

— Энди-энди бошлаяпмиз. Сизга қувонч билан бир воқеани хабар қилай. Гидромелиорация факультетининг талабалари учун Чехословакиядан сув сифатини автоматик тарзда аниқлайдиган махсус аппарат олиб келдик. Ўйлайманки, яқин келажакда Тошкентнинг ичимлик сув иншоотларида шу «Наяда» машиналари ишлай бошлайди.

Профессор Мирзаев мени «Наяда» машинаси турган хонага бошлаб кирди. Хилма-хил рақамларга бой машинанинг чироқлари ёниб турибди. Унга уланган шиша қувурлардан сув оқиб келади. Машина сув таркибини муттасил текшириб туради.

—Ишлаш тартиби асосан шундай кечади, — деди Сандраҳмон Шоабдиевич, — фақат суви Чирчиқники эмас, водопроводники. Мабодо сувдаги микроэлементлар нормадагидан ортиб кетса, машина дарҳол автоматик тарзда сигнал беради.

Профессор билан хайрлашаётганимда у менга бир сўз айтди:

— Орол сабоғи ҳаммамизнинг ёдимизда туриши керак.

Суҳбатни Темур УБАЙДУЛЛАЕВ ёзиб олди.

Турфа олам

«МИНИ» МОДАНИНГ СЎНГГИ МАВСУМИ

«Мини услуби учун бу мавсум — энг охиргиси. Хотин-қизлар ўртасида узун юбка ва калта камзул, эркаклар ўртасида эса спорт услубидаги тўкис пиджаклар модага киради». Австрия ва Европада яхши маълум, модали кийим-кечакларни ишлаб чиқарувчи машҳур «Ла Пантера» фирмасининг коммерция директори Лидия Вайгартнер ана шундай деб ҳисоблайди. Мазкур компания ҳар йили икки марта ўз кийим-кечаклари моделларининг кўргазмасини ташкил этади, ҳар сафар мутахассислар ва томошабинлар ҳукмига қарийб икки ярим мингга яқин янги маҳсулотлар ҳавола этилади. Модаларнинг сўнгги намойишларида қандай янгиликлар кузатилди? Маълум бўлишича, кулранг ва қора ранг кенг оммалашар экан. Шу билан бирга кўпгина ёрқин, фантастик бўёқлар пайдо бўлади.

МУШУКЛАРГА ЎРИН ЙЎҚ

Яқинда Калифорниянинг Сан-Рафаэль шаҳри чеккасида бунёд этилаётган 224 уйдан иборат шаҳарча қурилиши тўсатдан тўхтатиб қўйилди. Бўлажак уй эгаларининг ҳар бири мушук боқмайман, деган шартномани имзоламагунча бунёдкорлик ишлари тикланмайди. Бундай қатағоннинг боиси нимада? Маълум бўлишига қараганда, шаҳарча яқинида сичқонларнинг нодир намуналари, шунингдек йўқолиб кетиш хавфи остида қолган қушлар яшар экан.

МАЖБУРИЙ ЧОРА

Нью-Йорк аҳолисининг 75 фоиздан зиёди қасддан қотиллик қилишда айбдор жиноятчилар учун Нью-Йорк штатида ўлим жазосини жорий этиш ҳақидаги таклифни қўллаб-қувватламоқда. «Ньюсдей» газетаси ўтказган савол-жавоб натижалари ана шундан далолат беради. Нью-йоркликларнинг 76 фоизи ўлим ҳукми жорий этилишини мажбурий чора деб ҳисоблайди, атиги 18 фоизи эса бунга қарама-қарши фикрда.

ҚАЛБАКИ ЛОТЕРЕЯ

Лотин Америкаси мамлакатларида турли-туман лотереялар катта муваффақият қозонган. Сальвадор ҳам бундан мустасно эмас. Эҳтиёж эса ҳар хил кутилмаган воқеаларга сабаб бўлади. Масалан Сан-Сальвадорда қалбаки лотерея билетларини ишлаб чиқаришга ихтисослашган яширин «фирма» фош этилди. Мазкур лотереялар яхшигина қоғозга босилган бўлиб, ажойиб полиграфия ижроси билан ажралиб турарди. Қаллобларнинг қармоғига қанча киши илингани аниқ айтиш қийин, аммо «фирма»нинг омборидан қарийб миллионга яқин реализация қилинмай қолган қалбаки лотереялар топилган.

Сўз тагида сўз бор

⊙ Аллергия —аслида юнонча «аллос» — «ёт» ва «эргон» — «таъсир» сўзларидан ясалган. Бошқача қилиб айтганда, аллергия—организмнинг микроблар ёки ёт оқсиллар қайта таъсирига нисбатан сезувчанлигининг ортишидир.

Мана шу сезувчанликнинг табиий кучайиши аллергия деб аталади. Аллергия касаллигини қўзғайдиган моддалар аллергенлар деб аталади.

⊙ Конденсация — лотинча сўз бўлиб, қуюлиш, зичланиш маъносини билдиради.

1912 йили Қримда Феодосия яқинида 1200 куб метр шағалдан махсус конденсатор барпо қилиниб, суткасига 350 литрдан тиниқ чучук сув олинган.

1913 йилда рус олими А. Ф. Лебедев ўзининг илмий жамоатчиликка манзур бўлган конденсация назариясини ўртага ташлади. Лекин бу масалада ўрта осиёлик олим Э. Н. Благовешенскийнинг ҳам хизматлари, айниқса, катта бўлди. У 1940 — 1958 йилларда Ўзбекистон ва Туркманистонда олиб борган илмий тадқиқотларида қумлик чўлу, даштларда маълум даражада намлик ҳосил қилувчи конденсацион жараён мавжудлигини айтди.

⊙ Болдир — Сурхондарё областидаги қишлоқ номидир. Этимологик жиҳатдан бу қадимги туркий сўз бўлиб, асл маъноси тоғ бурнига ўхшаш кўтарилиб чиққан нарса, демакдир. Маҳмуд Қошғарийнинг «Девону луғотит турк» асарида болдир — тоғ бурни тарзида учрайди. Шунингдек, унда «балдир» бошқа компонентлар билан қўшилиб, балдир ўғил (ўгай ўғил), балдир қиз (ўгай қиз), балдир тариғ (эртаги экин), балдир қўзи (эртаги қўзи) шаклларида қўлланган.

⊙ Барча тирик организмлардек ҳашаротлар ҳам, ўзгариб турувчи ташқи муҳит шароитларига ўз организмларидаги морфофизиологик ўзгаришлар орқали мослашиб олади. Ана шундай мосланиш хилларидан бири улардаги «уйқу» ёки диапауза деб аталувчи тинч физиологик ҳолатдир. (Диапауза — грекча сўз бўлиб, «тиним» маъносини англатади).

Диапауза даврида ҳашарот организмидаги барча модда алмашинув жараёнлари вақтинча пасаяди. Диапауза шундай физиологик ҳолатки, организм бари бир диапауза даврини ўтмасдан актив ҳолатга қайтмайди.

Тўпловчи: Акбар АЛИЕВ.

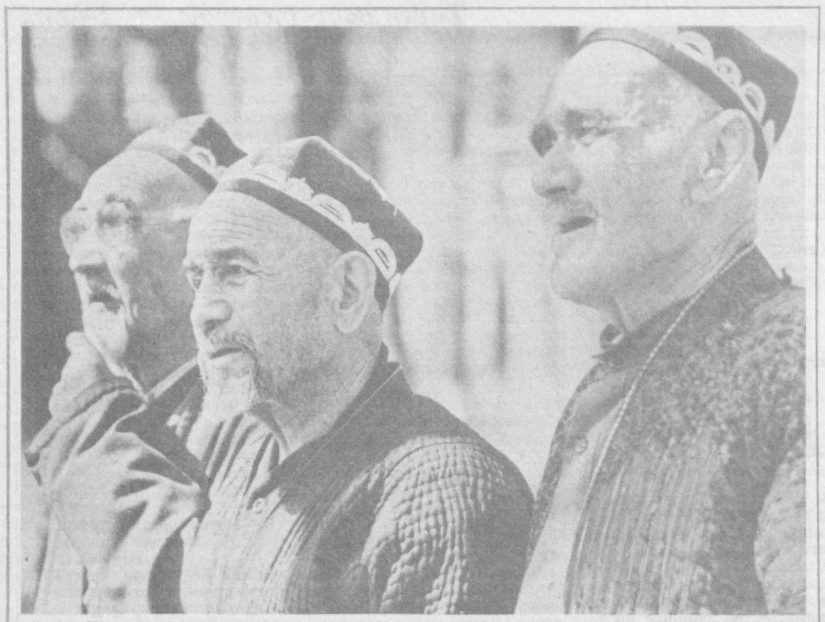

⊙ «Хўп ажойиб томоша эканми?..».

Р. Шарипов фотоэтюди.

— Сиз ГАИда ишлашни анчадан бери орзу қилган бўлсангиз керак, — деб Матназар Матжоновга юзланганимизда у оғир хўрсиниб, бир нафас тин олди. Сўнг маҳзун овозда деди: «Агар акам Маткаримни жиноятчилар ўлдирмаганларида, балки...».

Менинг милициям

Ака изидан

Ҳа, бу воқеага ҳали бир йил бўлгани ҳам йўқ. Ўтган йилнинг 16 июнь куни эрта тонгда Юнусобод массивининг 16-квартали яқинида, яъни «Чимкент», ҳозирда эса «Уч қаҳрамон» давлат автомобиль инспекцияси постида Олмаота шаҳрида яшовчи, аввал судланган, ҳеч қаерда ишламайдиган 24 ёшли Сергей Сорокин ва 28 ёшли Родион Пономарев бир неча жиноятлар қилиб, шаҳримизга ўт очувчи қуролни қўлга киритиш ва бошқа жиноятларни амалга ошириш мақсадида милиция старшинаси Муса Гашимовга ва Олимжон Асқаровга хизмат постларида турганларида тўсатдан ҳужум қилиб, отиб ўлдирдилар. Аммо улар ҳисобдан адашган эдилар. Отишма вақтида жиноятчилардан Пономарев ҳам ўлди. Сорокин эса ўлганларнинг пистолетлари билан қуролланиб, сариқ рангдаги «Жигули»га ўтириб шаҳар ичкарисига йўл олган эди. Энгельс кўчасида навбатдаги хизмат топшириғини бажариш учун бораётган қидирув бўлимининг катта лейтенанти Маткарим Матжонов рация орқали мудҳиш хабарни эшитиб, сариқ рангли «Жигули»ни ахтаришга тушди. Орадан бир оз ўтмай Маткаримнинг кўзи ғизиллаб бораётган «Жигули»ни илғаб олди. Инспектор уни тўхтатишга ишора қилди. «Жигули» ҳайдовчиси ҳеч нарса бўлмагандай қоида бўйича бурилиш чироқларини ёққан ҳолда автомобилни йўлнинг ўнг томонига олиб тўхтатди. Матжонов машина томон ошиқди. Кутилмаганда машина орқа ўриндиғидан отилган ўқ Маткаримни яралади. Жиноятчи Киров районининг «Марказ—5» квартали ичкарисига қочиб, 41-уйга беркинди. Шу заҳоти у жиноят қидирув бўлими ходимлари томонидан қўлга олинди. Кўп қон йўқотган Маткарим эса бир неча соатдан сўнг оламдан кўз юмди.

...Дафн маросимида Маткаримнинг кичик укаси Матназар акасининг ишини давом эттиришни кўнглига тугиб қўйган эди. Ҳозирда у акаси Маткарим ишлаган бўлимда, акасининг ўрнида қидирув бўлими инспектори бўлиб ишлаяпти. Ҳали ишга тушганига ярим йил бўлгани йўқ. Аммо Матназар бир неча жиноятларнинг очилишига ва жиноятчиларни ушлашга улгурди.

Навбатдаги топшириқни бажариш учун 2-Қорақамиш массивининг 4-квартали томон кетаётган эди, бирдан унинг нигоҳи қидирувдаги «ГАЗ-24» маркали 66—87 ТНС номерли машинага тушди. Жиноятчи ўз йўлида давом этар эди. Матназар ўғирланган машинага яқинлашиб уни тўхташга ишора қилди. Ўғри формадаги лейтенантни кўриб, машина тезлигини оширди. Матназар уни таъқиб қилар экан, рация орқали барча ГАИ назорати постларига хабар қилди. Бу хабарни эшитган милиция лейтенанти Дониёр Ёқубов Қорасарой кўчаси бўйлаб бораётган машинанинг олдини тўсишга ҳаракат қилди. Кўпни кўрган Дониёр машинанинг йўлини тўсди. Жиноятчи машинадан тушиб қочишга уринди. Изма-из келаётган СССР спорт мастери Матназар Матжонов бир зум ўтмай жиноятчига етиб олди... Маълум бўлишича, илгари судланган бу жиноятчи Владимир Михеев экан. У «ГАЗ-24» машинасига йўловчи сифатида чиқиб, ов милтиғи билан ҳайдовчи Солиҳовни қўрқитиб, унинг кўзларини бўйнидаги шарф билан боғлаб, канал ёқасига итариб юборган экан. Бироқ жиноятчи қочиб қутилмади. Энди у ўз қилмишига яраша жазо олади.

И. РАҲИМОВ,
Тошкент шаҳар Давлат автомобиль инспекцияси ходими, милиция капитани.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Реклама ва эълонлар

Диққат!

1989 йил баҳорги-ёзги мавсумга тайёргарлик кўриш ҳамда водопроводлар ва водопровод тармоқларида ремонт-профилактика ишлари олиб борилиши муносабати билан

«Водоканал» трести

ШАҲАР ВОДОПРОВОДИ АБОНЕНТЛАРГА
ВОДОПРОВОД ТАРМОҚЛАРИДА СОВУҚ СУВ БЎЛМАСЛИГИ ВА УЛАРНИНГ БОСИМИ КАМАЙИШИ МУМКИНЛИГИНИ

маълум қилади

18 АПРЕЛЬ СОАТ 21.00 ДАН 19 АПРЕЛЬ СОАТ 21.00 ГАЧА

— Чилонзор район, М. Турсунхўжаев кўчаси (проездлари билан), У. Юсупов номли маҳаллада совуқ сув бўлмайди.

18 АПРЕЛЬ СОАТ 21.00 ДАН 19 АПРЕЛЬ СОАТ 21.00 ГАЧА

Фрунзе район Ш. Руставели кўчаси, 132, 134, 136-уйларда совуқ сув бўлмайди;

Фарҳод кўчасидаги турар жой уйларида, Домбробод, Ш. Руставели кўчаларида совуқ сув босими камаяди.

19 АПРЕЛЬ СОАТ 9 ДАН 20 АПРЕЛЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

Киров район, Отчопар, Гвардейский, Новгородская кўчаларида совуқ сув бўлмайди;

Шаҳристон, Обская, Полярная кўчаларида совуқ сув босими камаяди.

20 АПРЕЛЬ СОАТ 9 ДАН 21 АПРЕЛЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

Киров район, М. Турғунбоева кўчасидаги турар-жой уйларида, Гвардия полковниги Хўжаев кўчасидаги 114, 115, 117-уйларда, Абу Али ибн Сино, Миртемир кўчаларидаги уйларда совуқ сув бўлмайди.

20 АПРЕЛЬ СОАТ 9 ДАН 21 АПРЕЛЬ СОАТ 21.00 ГАЧА

Октябрь район, У. Юсупов кўчасидаги ташкилотлар ва турар жой уйларида, Строительная кўчасидаги уйларда совуқ сув бўлмайди;

Октябрь район Ўзбекистон кўчасидаги ташкилотлар ва турар-жой уйларида, «Олмазор» ва «Бешёғоч» турар жой массивларида совуқ сув босими камаяди.

24 АПРЕЛЬ СОАТ 21 ДАН 25 АПРЕЛЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

Чилонзор район, Волгоградский кўчасидаги ташкилотлар ва турар жой уйларида, Халқлар дўстлиги проспектидан Ғ. Ғулом кўчасигача, «Ц» кварталларида, Ғ. Ғулом кўчасидаги 93, 94-уйларда совуқ сув бўлмайди.

Чилонзор районидаги 7, 8, 9-кварталларда совуқ сув босими камаяди.

25 АПРЕЛЬ СОАТ 9 ДАН 26 АПРЕЛЬ СОАТ 9 ГАЧА

Собир Раҳимов район, Софийская, Табачная кўчаларидаги турар жой уйларида, Абдураҳмонов кўчасидан Беруний кўчасигача бўлган қисмида совуқ сув бўлмайди;

Софийская, Абдураҳмонов кўчаларидаги ташкилотлар ва турар жой уйларида, Генерал Узоқов, Бобур кўчаларида совуқ сув босими камаяди;

Собир Раҳимов район 2/1, 1/3-«Қорақамиш» массивларида, Студентлар шаҳарчасида, Генерал Узоқов, Бобур кўчаларидаги ташкилотлар ва турар жой уйларида совуқ сув босими камаяди.

СОВУҚ СУВ БЎЛМАЙДИГАН ЖОЙЛАРГА АВТОВОДОВОЗЛАРДА СУВ ЕТКАЗИБ БЕРИЛАДИ.

Справкалар олиш учун телефонлар: 33-15-95, 33-75-95, 56-60-06.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Эсда тутинг: кран ва жўмраклардан сув сизиб туриши квартирангизни сув билан таъминлашни қийинлаштиради, сувдан фойдаланиш учун тўланадиган ҳақ миқдорини ошириб юборади.

Фойдаланиб бўлгач кранларни маҳкам беркитинг.

Томорқа участкалари ва яшил ниҳолларни, йўлкаларни, ҳовлиларни, майдон ва хиёбонларни водопровод билан суғориш ва водопровод сувини сепиш

ҚАТЪИЯН ТАҚИҚЛАНАДИ

Суғориш учун водопровод сувидан фойдаланилаётганлиги ҳолларига дуч келинган тақдирда қўшимча огоҳлантирмай туриб водопровод тармоғи беркитиб қўйилади.

Кўчалардан ўтган сув шохобчаларидан сув оқиб турганини кўриб бепарво ўтиб кетманг.

Водопроводда носозликни, ер остидан сув чиқиб турганини ёки кўчада жойлашган колонка носозлигини кўрган тақдирда қуйидаги телефонлар орқали хабар қилинг:

ҲАМЗА ва ЛЕНИН районлари — 96-32-51, 96-24-32.

СОБИР РАҲИМОВ ва ОКТЯБРЬ районлари — 46-03-85, 46-03-84.

КИРОВ райони — 35-14-02, 35-04-01.

ФРУНЗЕ ва СЕРГЕЛИ районлари—58-36-42, 58-32-93.

АКМАЛ ИКРОМОВ ва ЧИЛОНЗОР районлари — 74-57-69, 74-88-49.

Марказий диспетчерлик хизмати — 33-15-95, 33-75-95.

Водопровод сувидан фойдаланганлик ва шаҳар канализацияси хизмати ҳақларини ўз муддатида тўлаб бориш лозим.

Водопровод сувидан фойдаланганлик учун тўлов қарзларини узмаган абонентларнинг водопроводлари қўшимча огоҳлантирмай туриб беркитиб қўйилади.

Кўчаларда жойлашган водопровод-канализация қудуқларининг қопқоқларини очиш ва уларнинг ичига тушиш қатъиян тақиқланади.

Қудуқларда киши ҳаёти учун хавфли заҳарли газлар тўпланиб қолган бўлиши эҳтимолдан холи эмас.

«ВОДОКАНАЛ» ТРЕСТИ.

Реклама ва эълонлар

«Восток» саёҳатга таклиф қилади

«ВОСТОК» туризм-экскурсия кооперативи сизларни шинам «ГЕНЕРАЛ ВАТУТИН» теплоходида Днепр ва Дунай дарёлари бўйлаб қизиқарли саёҳатга таклиф қилади. Туристлар сафар давомида Болгария ва Руминияда бўладилар. Саёҳатлар муддати: 27 апрелдан 14 майгача — 18 кунга, 15 майдан 26 майгача — 12 кунга, 27 майдан 13 июнгача — 18 кунга. Путёвкалар баҳоси — 740 сўмдан 1100 сўмгача.

Апрель ва май ойларида қуйидаги шаҳарларда ҳордиқ чиқаришни таклиф қиламиз:

РОСТОВ-ДОНДА — 21 апрелдан 25 апрелгача, «Интурист» меҳмонхонасида истиқомат қилинади.

ЛЕНИНГРАДДА — 1 майдан 5 майгача, 10 майдан 15 майгача, 20 майдан 25 майгача. «Загреб» меҳмонхонасида истиқомат қилинади.

Ёзнинг энг иссиқ вақти—июнь, июль ва август ойларини Қора денгизда, Сочида ўтказишни таклиф этамиз. 20 кун дам олинади, путёвка баҳоси 351 сўм, хусусий секторда истиқомат қилинади.

Россиянинг ўрта минтақасида ҳордиқ чиқаришни хуш кўрувчиларни Киев яқинидаги «Белая дубрава» туристлар базасига таклиф қиламиз. 10 кун дам олинади, путёвка баҳоси — 308 сўм (июнь, июль, август ойлари).

Путёвка қийматига ҳар икки томонга бориб-келиш, овқатланиш, яшаш, экскурсия хизмати харажатлари киради.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент, Ш. Руставели кўчаси, 18. Телефон 55-82-66.

«Восток» туризм-экскурсия кооперативи.

Аччиқ чой—дастурхон кўрки

Меҳмон келиши билан уни чой билан сийлаш шарқнинг энг қадимий анъаналаридан бири. Хушбўй, аччиқ чой чанқовни босиб, кайфиятни кўтаради. Бундай чойни фақат сопол ёки чинни чойнакда дамлаш мумкин.

Маҳаллий саноат министрлигининг корхоналари чиройли гуллар солинган, ички ва ташқи деворлари сирланган, сиғими ва ташқи кўриниши ҳар хил сопол чойнакларни ишлаб чиқармоқда.

Ерқин бўёқли чойнакни совға қилса ҳам бўлади. Чойнакларнинг нархи — 3 сўмдан 5 сўмгача.

Бундай чойнаклар «Шарқ гули» фирмали магазинда (Октябрь бозори), сопол буюмлар билан савдо қилувчи ихтисослашган магазинларда (Навоий кўчасидаги савдо расталари), барча ёдгорлик буюмлари билан савдо қилувчи магазинларда ва универсал магазинларнинг совғалар бўлимларида сотилмоқда.

Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг «Прогресс» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг
Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги
9-ЎРТА-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1989-1990 ўқув йили учун
8—10 синф ҳажмида маълумотлиларни
қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ўқишга қабул қилади

УСТКИ КИЙИМЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ БЎЙИЧА ТИКУВЧИ-МОТОРИСТКА, АЁЛЛАР ЕНГИЛ КЎЙЛАКЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШ БЎЙИЧА ТИКУВЧИ-МОТОРИСТКА.

8-синфни битирганлар учун ўқиш муддати 3 йил. Улар ҳам ўрта маълумот оладилар, ҳам касб эгаллайдилар. Ўқувчилар кийим-бош ва бепул ётоқхона билан таъминланадилар.

Ўрта маълумотлилар учун ўқиш муддати бир йил. Уларга ҳар ойда 30 сўмдан стипендия берилади.

Ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида ишлаб топилган меҳнат ҳақининг 50 проценти ўқувчиларга берилади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, паспорт (туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома), маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, мактабдан характеристика, яшаш жойидан справка, медицина справкаси (286-форма), 3х4 см. катталикдаги 6 дона фотосурат.

МАШҒУЛОТЛАР — 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Билим юртида «Биринчи буюм байрами», «Касб устаси», «Ёш ишчи куни» конкурсларини ўтказиш анъанага айланиб қолган. «Красная гвоздика» комсомол-ёшлар клуби ишлайди. Билим юртида ўқувчиларнинг «Модалар уйи» ташкил этилган. Шунингдек, техника ижодкорлиги, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ва спорт секциялари мавжуд.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар педагогика Совети қарори билан Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг кундузги бўлимига ўқишга йўлланма билан юбориладилар.

Мурожаат учун адрес: 700100, Тошкент, Б. Хмельницкий кўчаси, 55-уй (4, 7, 9, 11, 24, 28-трамвайлар; 2, 3, 7, 11, 40, 45, 50, 51, 54, 57, 58, 67, 94; 99-автобуслар; 2, 6, 13, 14, 16-троллейбусларнинг «Театральная бекати). Телефон: 55-42-59.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлигининг
43-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1989-1990 ўқув йили учун
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

қабул эълон қилади

ҚУРИЛИШ БЎЁҚЧИСИ, СУВОҚЧИ, ҚУРИЛИШ ДУРАДГОРИ, ДУРАДГОР, ҚЎЛДА ПАЙВАНДЛОВЧИ, ЭЛЕКТР ПАЙВАНДЧИ.

ЎҚИШГА 8-10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

8-синф ҳажмида маълумотлилар учун ўқиш муддати — 3 йил, ўрта маълумотлилар учун эса 1 йил ва 6 ой.

8-синф ҳажмида маълумот билан ўқишга кирганлар кийим-бош ва бепул овқат билан таъминланадилар, ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида ишлаб топган меҳнат ҳақларининг 50 проценти ўқувчиларга берилади.

Билим юртини битирганларга ўрта маълумот олганликлари тўғрисида ва эгаллаган касблари ҳақида диплом берилади.

6 ой ўқийдиган ўқувчиларга ҳар ойда 30 сўмдан стипендия, ишлаб чиқариш практикаси даврида ишлаб топган меҳнат ҳақларининг 50 проценти ҳамда база корхонаси ҳисобидан 40 сўм қўшимча тўланади.

ЎҚИШ ДАВРИ УМУМИЙ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртида спорт секциялари, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари, фото тўгараги, вокал-чолғу ансамбли ва халқ чолғу ансамбли ишлайди.

БИЛИМ ЮРТИНИ «ЯХШИ» ВА «АЪЛО» БАҲОЛАР БИЛАН БИТИРГАНЛАР ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА ЎҚИШГА ЮБОРИЛАДИЛАР.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Юнусобод массиви, 9-квартал (25, 28, 29-трамвайлар, 24, 112-автобуслар билан борилади). Телефон: 21-00-22.

Реклама ва эълонлар

ЎЗБЕКИСТОН КИНЕМАТОГРАФЧИЛАР СОЮЗИ
КИНО УЙИДА
14 апрель соат 19.00 да
«ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА НИЁЗИЙ ВА ЎЗБЕК КИНЕМАТОГРАФИЯСИ» КЕЧАСИНИ ЎТКАЗАДИ.

Программада «Бой ила хизматчи», «Ҳамза» ретроспектив кинофильмлар намойиши, СССР халқ артистлари: ТАМАРАХОНИМ, Сора ЭШОНТЎРАЕВА, Наби РАҲИМОВ ва Ўзбекистон ССР халқ артистлари Латиф ФАЙЗИЕВ, Ғани АЪЗАМОВЛАР билан УЧРАШУВ.

Справкалар учун телефон: 45-32-41.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
М. Қориёқубов номли Ўзбек давлат филармонияси
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
17 АПРЕЛЬ СОАТ 19.30 ДА

«ЁШ ИЖРОЧИЛАР САНЪАТИ»

«ЛАЗГИ» ДАВЛАТ ВОКАЛ-ХОРЕОГРАФИК АНСАМБЛИ СОЛИСТЛАРИ
I Республика мақом ижрочилари конкурсининг лауреати
Раҳматжон ҚУРБОНОВ
ва
Қўзибой ОТАЖОНОВ

КОНЦЕРТИ

Программани Мамасолиҳ Ҳолматов олиб боради.

Билетлар В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида ҳар куни соат 14.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 14/IV да **Спартак** (19.00), кичик экспериментал саҳнада **Она қалби** (16.00), 15/IV да **Флория Тоска.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/IV да **Кориолан,** 15/IV да **Қутлуғ қон** (12.00), **Истамбул фожиаси.** (19.30).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14/IV да **Гул ва Наврўз,** 15/IV да **Тошкентда туман.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/IV да **Сўнаётган юлдузлар** (19.00), 15/IV да **Паранжи сирлари** (19.00).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **совет цирки усталари иштирокида янги ранг-баранг программа** (14/IV да 19.30 да; 15/IV да 16, 19.00 да; 16/IV да 12, 15, 18.00 да).

Кино

14 АПРЕЛДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЗУМРАД ТОШ САРГУЗАШТЛАРИ» (17, 19, 20.45, катта зал); «ГАНГ, СУВЛАРИНГ ЛОЙҚАЛАНДИ» (18, 21.00, кичик зал).

Чайка — «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (18, 19.45, 21.30).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ДИСКО РАҚҚОСИ» (18.30, 21.00).

Ватан — «ПИЦЦЕРИЯ ОРҚАЛИ АЛОҚА» (18.30, 21.00).

К. Ёрматов номли — «ҒИРТ ЁЛҒОНЧИ» (18.30, 21.00); «ИГНА» (20.00).

Восток — «ПИЦЦЕРИЯ ОРҚАЛИ АЛОҚА» (18.30, 21.00).

Москва — «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (жуфт соатларда).

Нукус — «ТЎТИҚУШ КЎТАРГАН АЁЛ» (тоқ соатларда).

Қозоғистон — «ГУЛ КЎТАРГАН ОФИЦЕР» (17.00); «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (20.00).

15 АПРЕЛДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЗУМРАД ТОШ САРГУЗАШТЛАРИ» (11, 13, 15, 17, 19, 20.45, катта зал); «ГАНГ, СУВЛАРИНГ ЛОЙҚАЛАНДИ» (12, 15, 18, 21.00, кичик зал).

Чайка — «РЕГТАЙМ» (10.30, 13.15); «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (16, 18, 19.45, 21.30).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ДИСКО РАҚҚОСИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Ватан — «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (10,30, 12); «ПИЦЦЕРИЯ ОРҚАЛИ АЛОҚА» (13.30, 16, 18.30, 21.00).

К. Ёрматов номли — «ҒИРТ ЁЛҒОНЧИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00); «ИГНА» (12.30, 13, 20.00).

Восток — «ПИЦЦЕРИЯ ОРҚАЛИ АЛОҚА» (11, 13.30, 16, 18.30, 16, 18.30, 21.00).

Москва — «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (11, 16, 20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ТИМСОҲ» ЛАҚАБЛИ ДАНДИ» (жуфт соатларда).

Нукус — «ТЎТИҚУШ КЎТАРГАН АЁЛ» (тоқ соатларда).

Қозоғистон — «ГУЛ КЎТАРГАН ОФИЦЕР» (11, 13, 15, 17.00); «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (20.00).

Тошкент Давлат университети ректорати, партия ва жамоат ташкилотлари ҳамда биология факультети коллективи генетика кафедрасининг катта ўқитувчиси, биология фанлари кандидати А. С. Алматовга онаси

Қантой
АЛМАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Поиск» тармоқлараро илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи халқ истеъмолидаги товарлар ва ресурсларни тежаш технологиясини ишлаб чиқиш бўйича тармоқлараро координацион инженерлик комплекси бош инженери Н. Н. Ортиқхўжаевга отаси

Нажим
ОРТИҚХЎЖАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми
Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54-15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.

Р — 01148. Ички саҳифаларга 19.00 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). Б. 2095 Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10